

LUD

Rok 35 | CURITIBA, 7 WRZESNIA 1960 | Nr. 36

NIEPOWETOWANE STRATY POLSKI W DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ (NA MARGINESIE XXI-ROZNICZY WYBUCHU DRUGIEJ WOJNY)

Ziemie polskie były dwukrotnie terenem działań wojennych w ostatniej wojnie światowej. Stąd ogromne odniosła ona straty na skutek 5-letnich działań wojennych. Większych jednak strat i zniszczeń doznała Polska podczas okupacji hitlerowskiej, ponieważ okupacja ta stała się dalszym ciągiem totalnej wojny prowadzonej już nie z państwem, ale z całym narodem polskim. Walka ta była rozłożona na cztery etapy: rozbiórca świadomości narodowej, likwidacja inteligencji czyli warstw kierowniczych, wyniszczenie gospodarcze, wreszcie — wyniszczenie biologiczne narodu polskiego. Ta bezlitosna, nieludzka polityka hitlerowska wobec Polski okazała się w całej pełni podczas powstania warszawskiego. Rozstrzelano zakładników — wbrew prawom międzynarodowym, przesiedlano do Niemiec na roboty, eksterminacja profesorów, lekarzy, duchowieństwa, liczne obozy śmierci, krematoria — oto

środki likwidacyjne wyższych warstw społecznych. W cyfrach straty polskie przedstawiają ponury i straszny obraz: 644 tys. zabitych wskutek działań wojennych, 3 miliony i 577 tys. zabitych w obozach śmierci, w egzekucjach, likwidacji gett, 1 mln. i 283 tys. zmarłych w więzieniach i obozach koncentracyjnych na skutek epidemii, zięgo obchodzenia się i tortur, wreszcie — 521 tys. zmarłych wskutek ran, z wycieńczenia, nadmiernej pracy itp. Razem uśmierconych — 6 mln. i 88 tys. osób, czyli ponad 22 procent ogółu ludności w Polsce.

Wobec powyższych strat, ilustrujących zaledwie pobieżnie stan rzeczywisty, nie trzeba się dziwić, że ci z naszych Rodaków, którzy zwiedzieli ostatnio Polskę, nie mają słów podziwu dla odbudowującej się Polski. Naród polski wykazał przed całym światem swą przysłowiową pracowitość, energię i zaradność. Tych cnót nie można odmówić narodowi polskiemu pomimo, że żyje pod rządami komunistycznymi.

Jotzet

WSPANIAŁA DEFILADA SZKÓŁ PARAŃSKICH W KURYTYBIE WIELKI SUKCES POLSKIEJ GRUPY ETNICZNEJ

Już dawno nie widziano w Kurytybie takiej defilady młodzieży szkolnej jak ta, która się odbyła dnia 3 b. m. staraniem Związku Młodzieży z Ponta Grossy z okazji obchodu tygodnia Święta Niepodległości. Dzieci szkół podstawowych i studenci szkół gimnazjalnych defilowali z wielką werwą i dyscypliną. Dopiero z okazji tej defilady, trwającej prawie cztery godziny i w której wzięło udział 19 tys. dzieci i studentów można było przekonać ile to młodzieży kształcącej się posiada muncypium kurytybskie. Najwięcej oklaskiwano studentów z Kolegium Braci Marystów, a przede wszystkim studentów gimnazjalnych z Londryny i Arapongas, nie zapominając i tych z Ponta Grossy. Pokazali oni prawdziwie żołnierski modelunek, wspaniałe uniformy, własne orkiestry itp.

Idąc pieszko. Pięciu muzykantów z Tomas Coelha i Guajuwiry rzęło "od ucha", wspaniali zaś kumowie trzaskali z batów. Naprawdę — powtórzyl się obraz widziany podczas obchodu stulecia Parańskich. Jeszcze jedno wielkie

gmaczu "Souza Naves", gdzie przez 10 dni ludność Kurytyby może przyjrzeć się zbliska pięknym wyrobom ceramiki, rzeźby w drzewie, przepięknym haftom, tp. Wystawa urządzona bardzo gustownie, dzięki cennej współpracy

MŁODZIEŻ SZKOLNA DEFILUJE W KURYTYBIE

Ze wspaniałą była ta defilada, wystarczy powiedzieć, że pomimo niskiej temperatury, wielkie tłumy widzów nie ruszyły się z miejsca, dopóki nie skończył się pochód. Wielki sukces odniosła także Polska Grupa Etniczna, która pokazała ludność kurytybskiej i parańskiej (było dużo gości z całej Parany) wesele wiejskie z parą młodą, kumami, druchnam: druhami, orkiestra, część jadąc na koniach i wozach, część

"brawo" zyskał talent organizacyjny p. prof. Morozowicza oraz wierna współpracownica p. R. Wachowicza — organizatora zwozów weselnych i orkiestry. Inne grupy etniczne nie dopisały, choć udział ich był oficjalnie przewidziany w programie. Mogą się tłumaczyć, zresztą słusznie, bardzo krótkim terminem. Drugim sukcesem Polskiej Grupy Etnicznej — to wystawa polskiej sztuki ludowej w

znanych malarzy: p. Lewandowskiego i państwa Koch — robi naprawdę wielkie wrażenie na widzach. Bardzo ładnie prezentuje się stoisko grupy etnicznej Peru, ze strojami ludowymi, ceramiką, haftami, obrzawkami, figurkami niezastąpionych lam itd. Ekspozycje tych dwóch grup wypełniły prawie salę i dobrze się stało, gdyż inne grupy — znów nie dopisały.

JOTZET

NOWY SUKCES KAMPAII PROWADZONEJ DOTYCHCZAS PRZEZ PLANARTE LTDA.

W ciągu miesiąca sierpnia przybyło 129 nowych prenumeratorów "LUDU", a w tym miesiącu i następnych napewno przybędzie o wiele więcej. Tego można się spodziewać, bo nasi Szn. Prenumeratory wykazują wielką ruchliwość. Potrafia poświęcić tak grosz jak i swój czas na dobre cele. Wiedzą przecież, że popierając "Lud", popierają kulturę polską i katolicyzm polski. W ten sposób uczczą godnie 1000-lecie Polski.

W U.S.A. UHWALA PRENUMERATORÓW "LUDU" By Szn. Prenumeratory nie myśleli, że tylko my ich chwalamy, podajemy tu urywek wyjęty z polskiego czasopisma "Pitsburczanin" wydawanego w Stanach Zjednoczonych: "Zdarzyło się — w uboższej niż Ameryka — Brazylii, że wychodzący tam tygodnik "LUD" znalazł się w obliczu konieczności kupna nowego linotypu. Linotyp kosztuje w Ameryce kilkana-

ście tysięcy dolarów — w Brazylii jego cena sięga ponad milion kruzeyrow. Pismo wydało apel do Czytelników — uboższych przeważnie farmerów w Paranie o ten właśnie milion kruzeyrow! I dziś "LUD" ma nie tylko nowy linotyp, ale unowocześnioną drukarnię, a jego dwukolorowy druk jest godny podziwu. Sprawia to dobra wola i szczerą dłoń czytelników." (Ciąg dalszy na str. 2)

WIADOMOŚCI z BRAZYLII

- ★ **BRAZYLIJSKI LOTNIKOWIEC "MINAS GERAIS"**, którego modernizacja w porcie Holandii kosztowała 27 milionów dolarów, wejdzie do czynnej służby w drugiej połowie bieżącego miesiąca.
- ★ **FERRARI POWINIEN ZREZYGNOWAĆ** ze swej kandydatury na rzecznika Miltona Campos — taka jest opinia partii PDC i UDN.
- ★ **CAŁA SERIA STRAJKÓW ZAGRAZA** Stanowi Rio Grande do Sul. Ostatnio mówi się o mającym nastąpić strajku pracowników wszystkich elektrowni oraz nauczycieli, którzy od kilku miesięcy nie otrzymali pensji.
- ★ **50-ROZNICZNY ZALOZENIA ARCHIDIECEZJI** obchodzili, dnia 15 sierpnia, riograndeńscy katolicy. Prowincja riograndeńska liczy obecnie następujące diecezje: Pelotas, Santa Maria, Urugwajana, Caxias do Sul, Vacaria, Passo Fundo e Santa Cruz do Sul.
- ★ **ZMNIĘSZYŁA SIĘ LICZBA** zakładów przemysłowych w Rio Grande do Sul w ciągu ostatnich sześciu lat. Tak np. w 1954 roku było prawie 19 tysięcy zakładów zatrudniających 152 tys. robotników. Ostatnio liczba tych zakładów zmniejszyła się o 400.
- ★ **DEFILADA 25 TYS. ŻOŁNIERZY** odbędzie się w Rio de Janeiro z okazji obchodu 138 rocznicy niepodległości Brazylii.
- ★ **NOWA SYNAGOGA ŻYDOWSKA** została inaugurowana w Porto Alegre, na której umieszczono pamiątkową tablicę ku czci 6 mln. Izraelitów zamordowanych w hitlerowskich obozach śmierci.
- ★ **SOWIECKI STATEK — "JUR JUPINSKI"** — wyładował w Santos ponad 66 tys. ton pszenicy, zabierając w zamian wielki ładunek krajowej kawy.
- ★ **OSTATNIE TRZY PRZYMROZKI** (2 stopnie poniżej zera) dały się we znaki w trzech Stanach: Rio Grande

- do Sul, Santa Catarina i Paranie, wyrządzając duże szkody w plantacji kukurydzy, fizonu i ziemniaków.
- ★ **KAWA BRAZYLIJSKA ZA TRAKTORY NIEMIECKIE** — taką umowę podpisał rząd brazylijski z Niemiecką Republiką Federalną. 432 traktory będą rozdzielone między różne municypia całego kraju.
- ★ **PORT SANTOS POBIŁ WSZYSTKIE DOTYCHCZASOWE REKORDY**. Tylko w miesiącu sierpnia załadowano w Santos 607 tys. worków kawy. Krajowy eksport tego produktu za sierpień wyniósł półtora mln. worków.
- ★ **KOSZYKARZE BRAZYLII ZAKWALIFIKOWALI SIĘ** do finału Igrzysk Olimpijskich w Rzymie, bijąc po ciężkiej walce reprezentację Włoch i Polski. W finale spotkają się z Ameryką.
- ★ **W CAŁYM KRAJU KOMENTOWANA JEST** propaganda partii PTB, która od kilkunastu lat mianuje się "jedynym obrońcą" robotników, ale dotychczas nie dla nich nie uczyniła, pomimo, że ma w swym ręku wszystkie syndykaty i instytucje społeczne.
- ★ **WYMIANE HANDLOWA BRAZYLIJSKIEJ KAWY** za amerykańską pszenicę zapowiedział dyrektor Narodowego Instytutu Kawy. Rozmowy na ten temat będą przeprowadzone między Brazylią i Ameryką.
- ★ **BYŁY MINISTER — MARIO PINOTTI (PSP)** oskarżony został o karygodne marnotrawstwo sum przeznaczonych dla Brazylijskiej Ligi Pomocy (LBA). Mario Pinotti odpowie przed sądem, gdyż LBA wytoczyła mu proces.
- ★ **STANOWISKO DYREKTORA** Narodowego Departamentu Dróg (DNER) objął w tych dniach inż. Carlos Pires de Sá na skutek dymisji Edmunda Regis Bitencourt.

Iskierki z Parany

- ★ **ZNANA OPERA "RIGOLETTO"** autorstwa sławnego muzyka włoskiego, Giuseppe Verdi, wystawiona w wielkiej sali Stanowego Kolegium Parańskiego w Kurytybie przez artystów argentyńskich, osiągnęła wielki sukces u tutejszej publiczności.
- ★ **W STUDENCKIM KONKURSIE FANFAR** odbył się w Kurytybie pomiędzy różnymi reprezentacjami gimnazjów parańskich pierwsze miejsca zajęli studenci z Mandaguacú, Ponta Grossy, Londryny i Arapongas.
- ★ **BRAZYLIJSKA KAWA**, m. in. i parańska, cieszy się wielkim popytem w wszystkich sportowców biorących udział w Olimpiadzie we Włoszech. Brazylijski IBC (Instytut Kawowy) uzyskał prawo wyłącznej sprzedaży swej kawy podczas trwania Olimpiady.
- ★ **KONSEKRACJA NOWEGO BISKUPA**, Dom Armando Cirio, odbyła się w parafialnym kościele w Apukaranie, dnia 30 ub. miesiąca w obecności Księży biskupów z Londryny, Jacarezinho, Maringá i Campo Mourão.
- ★ **PARANA POSIADA KILKANASIE** chórów śpiewających stojących na wyso-

- kim poziomie artystycznym. Sama Kurytyba ma ich ponad sześć. Do nich należy Chór Cecyliński pod kierownictwem ks. Szymona Kalinowskiego, który wystąpi ze swym obszernym programem dnia 13 września w Stanowym Kolegium Parańskim o godzinie 16,30.
- ★ **CELEM OŻYWIENIA SWEJ KAMPANII** wyborczej na prezydenta państwa, bawił w Kurytybie marszałek Lott, zapowiadając podczas wieceu, że w razie wygrania wyborów postara się o przeniesienie Narodowego Instytutu Kawy do Kurytyby oraz o rozbudowę portu Paranağua.
- ★ **255 AGENTÓW** powszechnego spisu ludności przebiega różne dzienne Kurytyby, zbierając ważne dane o liczbie i stanie posiadania mieszkańców stolicy parańskiej. Na jednego agenta przypada odwiedzić 300 mieszkań i zebrać informacje od 1.500 osób.
- ★ **W IV KONGRESIE CHIRURGII PLASTYCZNEJ** państw Ameryki Łacińskiej odbywającym się w São Paulo, bierze udział doskonały chirurg parański — Vasco Coelha Filho.

Migawki Ze Świata

- ★ **NIEOFICJALNA KONFERENCJA "SZCZYTOWA"** miałyby się odbyć w Nowym Jorku z okazji najbliższego Ogólnego Zebrania państw należących do Organizacji Narodów Zjednoczonych. Chruszczow i Eisenhower chcą uczestniczyć w tym zebraniu.
- ★ **NOWE WYBORY W TURCJI** odbędzie się w maju przyszłego roku według oficjalnego oświadczenia gen. Gemal Gursel, premiera obecnego rządu.
- ★ **PRAWIE 4 BILIONY DOLARÓW** pożyczki dla Związku wzięli senat amerykański, z czego połowa przypadnie państwu Ameryki Łacińskiej.
- ★ **DEKLARACJA UNII PANAMERYKAŃSKIEJ (OEA)** potępiła jednoosobnie wszystkich "intruzów" co usiłują wnieść się w życie i sprawy Ameryki Łacińskiej, twierdząc, że wszelkie problemy amerykańskie — tylko Amerykanie (OEA) mają prawo rozwiązać.
- ★ **LICZNE ZAJĘCIA MIĘDZY KATOLIKAMI I KOMUNISTAMI** zarejestrowano w Kubie, zwłaszcza z powodu zamknięcia Uniwersytetu w Cienfuegos oskarżonego przez rząd kubański o działalność "wywrotową".
- ★ **NOWA FALA TERRORU** zagraża Francji ze strony powstańców algierskich, którzy posiadają 10 grup spiskowców dobrze zorganizowanych i uzbrojonych.
- ★ **UCIEKLI DO ROSJI** dwaj matematycy amerykańscy należący do Służby Bezpieczeństwa (FBI) — którzy poprzez Meksyk i Kubę dostali się na pokład sowieckiego tankowca w pewnej zatoce kubańskiej.
- ★ **KANADA** importowała ponad milion worków kawy w ciągu ub. roku, z tego 441 tys. worków kawy brazylijskiej. Cyfra ta stanowi nowy rekord w imporcie kawy do Kanady.
- ★ **PLAN REFORMY AGRARNEJ**, Unia Pan-Amerykańska postanowiła opracować, który będzie obowiązujący dla Ameryki Łacińskiej. Plan ten przeprowadzi się najpierw w Meksyku.
- ★ **FABRYKĘ NA WÓZÓW SZCZYTOWYCH** w pobliżu nowej stolicy Brazylii zamierza zbudować szwajcarski przemysłowiec Herman Scholkopf.
- ★ **NOWY OLEODUKT DŁGOSCI 1.800 KM** wybuduje Argentyna dla przeprowadzenia ropy z szczyb Patagonii do Buenos Aires.
- ★ **FIDEL CASTRO I TRUJILLO** znajdują się "w kropce", ponieważ stracili amerykański rynek zbytu dla swego cukru. Ameryka bowiem sprowadza 10 mln. ton cukru z ogólnego zapotrzebowania światowego, wynoszącego 45 mln. ton.
- ★ **KUBA** skonfiskowała 3 wielkie fabryki opon samochodowych należących do znanych kompanii Firestone, Goodyear i Rubber, których kapitał inwestycyjny w Kubie wynosi 30 mln. dolarów.
- ★ **STU TURYSTÓW SOWIECKICH** znalazło pomieszczenie w zakładzie Księży Salezjanów w Rzymie, z powodu braku miejsc w hotelach. Jedyne miejsce w hotelach wykazał Rosjanin — zdejmując ze ścian Krzyże.
- ★ **CZTERY I PÓL MILIONA BEZROBOTNYCH** zanotowano ostatnio w Stanach Zjednoczonych. Zatrudnionych zaś jest 68 mln. robotników.
- ★ **RADIO "WOLNA EUROPA"** obchodził w tym roku 10-lecie swego istnienia. Program tego radia jest nadawany do wszystkich krajów za tak zw. żelazną kurtyną. Programy te są prawie zawsze zagłuszone przez radiostacje sowieckie.
- ★ **ODDZIAŁY CHIN KOMUNISTYCZNYCH**, specjalnie terenowe do walki na pustyni, mają wesprzeć powstańców Algieru — według angielskich źródeł informacyjnych.
- ★ **NOWOCZESNY HOTEL O 50 PIETRACH** i 2 tysiącach łóżek będzie zbudowany w centrum Nowego Jorku otrzymując nazwę "Hotel Amerykański".

OSTATNIE WSPOMNIENIE

W dn. 4 sierpnia br. zmarł w S. Paulo po dłuższej i ciężkiej chorobie, opatrzony Św. Sakramentami śp. Artur Tadeusz MÜLLER znany w Polsce w okresie międzywojennym kompozytor i pianista. Zmarły osierocił żonę i dwóch małoletnich synów. Urodził się we Lwowie gdzie po złożeniu egzaminu naturalnego w III państwu. gimnazjum studiował w Konserwatorium Muzycznym pod kierownictwem S. Niewiadomskiego, znanego polskiego kompozytora. Ukończywszy chlubnie lwowskie Konserwatorium udał się na dalsze studia do Wiednia i tam ukończył Państwową Akademię Muzyczną dyplomując się u ówczesnej sławy europejskiej prof. Sauera z tytułem „maestra”. Po powrocie do kraju poświęcił się kompozycji muzyki lekkiej, której solidne podstawy wyłożył ze źródła teje muzyki jakim był zawsze Wiedeń. W pierwszych latach po pierwszej wojnie skomponował operetkę pt. „Król Kawy”. Akcja tej operetki — między innymi — rozgrywa się też w Brazylii. Operetka ta grana była we Lwowie aż 90 razy kiedy operetki sławnego Fehara szły najwyżej do 100 razy. Obiegła ona sceny polskie i zagraniczne gdzie szczególnym sukcesem cieszyła się w wiedeńskim Volksteater. Wkrótce potem powstała druga operetka pt. „Szarotka”. Następnie balet pt. „Królowa Lala” z której gwoli o przepięknej zdecydowanie klasycznej melodii cieszył się ogromnym powodzeniem. Śp. A. T. Müller pracował jako korepetytor muzyczny w operze lwowskiej i warszawskiej, komponując w tym czasie wiele utworów muzyki lekkiej śpiewane jako przeboje przez Warszawę, Lwów i inne miasta polskie. Jego „Tango Brazylijskie” znane jest i dotąd śpiewane nie tylko w kraju, ale i w starej kołoni polskiej zamieszkałej w Brazylii dokąd dotarło nagrane przed wojną na płytach. W czasie okupacji niemieckiej cała Polska śpiewała zabro-

nioną przez Niemców piosenkę pt. „Ukocnana ja wróce”. Współpracując z warszawskimi teatrykami dla których komponował muzykę był równocześnie kierownikiem muzycznym Teatru Letniego i od 1932 roku objął kierownictwo muzyczne „Teatru 8.30”. W Brazylii Zmarły poświęcił się pracy pedagogicznej szczególnie wśród młodzieży wynajdując nowe i bardzo dobrze się zapowiadające talenty. Uczył nieomal do ostatnich dni swego życia. Nie porzucił kompozycji tworząc muzykę do następujących baletów: „Evoação Triste”, które było wystawione na scenie s. paulistańskiego teatru municypalnego aż 8 razy, oraz balet „Solidão”, też wystawiony w tymże teatrze. Ostatnimi kompozycjami Zmarłego był hymn skomponowany dla szkoły P. O. XII gdzie śp. A. T. Müller uczył muzyki i mazurek, pt. „Cristina”. Zmarły był członkiem brazylijskiego Związku Kompozytorów i kier. muz. jednej z tut. szkół baletowych. Posiadając dużą wiedzę i talent muzyczny, zdołał sobie poważnie stanowisko w świecie muzycznym tego 4 mln. miasta. Pogrzeb śp. A. T. Müllera był dowodem wielkiej sympatii i popularności jaką Zmarły cieszył się wśród całej Polonii i wśród Jego uczni brazylijskich, których tzy były najlepszym dowodem miłości i kłk darzylł swego zmarłego Profesora. Był lubiany i szanowany jako człowiek gołędniego serca, zawsze pogodny, spokojny, jak najbardziej zycielwie nastawiony do ludzi i życia oraz szczerze oddany swej pracy artystycznej. Uczniowie szkoły P. O. XII prowadzonej przez ŚS. Franciszkańki uczcili pamięć Zmarłego specjalną Mszą św. w czasie której przystąpili na intencję zmarłego Profesora do Komunii św. Niech ta gościnnia ziemia brazylijska na której mógł swobodnie pracować i poświęcić się ukochanej muzyce — lekka Mu będzie... Jeden z wielu przyjaciół

DOBROCZYŃCA EMIGRANTÓW

GŁOŚA DO ŻYCIORYSU ŚP. LINCOLNA NODARI

Z ram klepsydry wзира czarnymi literami smutna wiadomość:
Grande Ufficiale
LINCOLN NODARI
(falecimento)
+ A viua Stefania Płaskowicka Nodari e familia do grande Ufficiale Lincoln Nodari comunicam o seu falecimento ocorrido ontem e convidam os amigos para o seu sepultamento que será realizado hoje, sexta-feira, dia 26, às 17 horas, saindo o feretro da Capela Real Grandeza para o Cemitério de São João Batista.
Zgon śp. Lincoln Nodari wspomnieniami cofa nas do początków II Wojny Światowej. Wówczas fale straszliwego kataklizmu dziejowego rzuciły masy emigrantów na ląd brazylijski, w 1940 i w następnych latach; ciężki los tułacza dotknął nieubłagannie, spychając ich w otchłań nędzy, rozpacz i nieszczęścia.
W chęci ulżenia tej niedoli, dobrotliwy i miłośny lud brazylijski, instytucje oraz poszczególne jednostki przystąpiły do czynnej pomocy. I sypały się dary i pieniądze. Obecnie jednak rzadko słyszy się słowa pochwały i uznania pod adresem tych szlachetnych protektorów lat ubiegłych. Wielu ludzi nie zna ich, nie zdaje sobie sprawy z ogromu tej opieki, a inni posuwają się nawet do iryzowania, powtarzając beznamiętnie i złośliwie żarty o ofiarach składanych uchodźcom. Niestety wdzięczność ludzka jest krótkotrwała a niechęć przyznawania się do doznanej łaski, fałszywy wstyd i przedziwne wyszukywanie plam na słońcu — sprawiają, że w zapomnienie idą najczystsze perły pięknych i okazanych uczuć!
Mija już lat dwadzieścia od tych bolesnych chwil wspomnień... Lat dwadzieścia walki o byt i urzędzania swego życia. Ale pomimo tak rozciągniętego pasma czasu, są jeszcze nieleżni uchodźcy, których myśl wciąż błąka się i powraca ku tym pamiętnym w niedostatki momentom oraz ku łaskawym opiekunom.
W dobranym gronie dobroczyńców, w świątyni Św. Wincencjo a Paulo, wyróżnił się, poprzez zakres swej pomocy, bezinteresowność i skromność, śp. Lincoln Nodari. Akty skutecznej jego pomocy zapisały się w wdzięcznych sercach tym bardziej, że jako obywatel włoski, dokonywał je przez wzgląd na ubóstwianą żonę, p. Stefanię Płaskowicką - Nodari; chociaż uczucie miłosterdzia z równą siłą skierowywało go do jednego celu.

NOWY SUKCES KAMPANII

40-LETNI DOROBOK "LUDU"

Mija już 40 lat od założenia "LUDU", "LUD" bowiem został założony dnia 27 września 1920 r. A więc przeżyliśmy ważną datę. Należy ją godnie uczcić.
Program obchodu 40-lecia założenia "LUDU" będzie podany w jednym z następnych numerów. Teraz pragniemy tylko zawiadomić naszych Szan. Czytelników, by nie tracili czasu i zdobyli nowych prenumeratorów "LUDU" w ciągu tego miesiąca, bo z okazji tej wielkiej rocznicy jest przygotowana specjalna nagroda dla największego zdobywcy nowych Czytelników, jak również nagroda — losowania — między zdobywcami i nowymi prenumeratorami.
Nagrodę za zdobycie największej ilości nowych prenumeratorów otrzymał Przewodniczący...

Memoria in aeternum!!!
Sawonera

ROSJA
paczki do 10 kg.
POLSKA
paczki PEKAO
CZECHOSŁOWACJA
paczki TUZEX
WĘGRY
paczki IKA
odbiorca nie płaci nic
WŁOCHY I JUGOSŁAWIA
IZRAEL
NIEMCY WSCHODNIE I ZACHODNIE,
FRANCJA, HISPANIA, PORTUGALIA, TURCJA
paczki wolne od opłat celnych
Republika Ludowa RUMUNIA!
Wysyłamy paczki za zgodą rządu Republiki Ludowej Rumunii. Odbiorca nie płaci nic.
IMP. EX. MARYAN VUKOSAW LTDA.
Rio de Janeiro, Av. 13 de Maio 13, 10.º, S/14 G. 10006, —
Telefon: 221744.
São Paulo, Praça da Sé 399, — Telefon: 36 - 8530.

"Towarzystwo T. Kościuszki"

(SOCIEDADE O. BENEFICIENTE UNIAO E PAZ
RUA EBANO PEREIRA N.º 502

Zaproszenie

W ramach obchodów 100-lecia Państwa Polskiego, jakoteż krzewienia i popularyzowania Kultury i Literatury polskiej i jej wielkich eksponentów na tuł. terenie, Tow. im. T. Kościuszki urzadz, dnia 17-go września b. r., o godzinie 20-tej, UROCZYSTĄ AKADEMIE poświeconą Marii Konopnickiej i jej twórczości, na którą zapraszamy członków, sympatyków i wszystkich Polaków.
Po Akademii zabawa taneczna przy dźwiękach rodzimych muzyki.
p) ZARZAD.

Biuro Techniczno-Handlowe "LABOR"

ZYGFRED JANOSKI
Absolwent Akademii Handlowej

ORGANIZACJA - PLANOWANIE - KONIUNKTURY - KONTRAKTY - PODATKI DOCHODOWE
REWIZJE - ZYSKI NADPROGRAMOWE - LEGALIZACJA DOKUMENTÓW W "JUNTA COMERCIAL DO ESTADO" i WYDZIAŁACH REWIZYJNYCH (Repartições fiscais)
Asysta prawna w rękach doświadczonych adwokatów, specjalistów od kontraktów ogólnych, kupna sprzedaży - Inwentarze, podziały i wszelkie procesy administracyjne i rewizyjne.
OBEJMUJEMY WSZELKIE SPRAWY W INTERIORZE STANU PARANY.
Adres: Rua 7 de Setembro, 692 (obok "Cine Renascença"). Ponta Grossa - Paraná

Polska Etnia w Santa Catarina

Z pomiędzy 4 południowych Stanów Brazylii: São Paulo, Paraná, Santa Catarina i Rio Grande do Sul, najmniej osiedliło się Polaków w Santa Catarina.
Podług tabeli rozmieszczenia, wziętej z Osadnictwa Polskiego w Brazylii K. Głuchowskiego, było nas w 1923 roku 18.810 dusz, a z naturalnym przyrostem do roku 1960 wyniosło 40.252 osoby.
W latach 1933 i 1934 był robiony spis polskich rodzin przez Centralny Związek Polaków w Brazylii z siedzibą w Kurytybie i Komitet Pomorzan Santa Catariny z siedzibą w Itaiópolis - Alto Paraguaçu.
Komitet wydał odezwę i listy spisu, i pozostał do społeczników, ludzi znanych z ofiarnej pracy dla dobra ogółu. Pod odezwą był podpisany Franciszek Pasternak, prezes, Juliusz Flenik, sekretarz i Wacław Andrzejewski, skarbnik.
Inicjatywa i kierownictwo całością prac należało do młodego, energicznego, ofiarnego, inteligentnego społecznika, Romana Wachowicza.
Arkusze spisu wykazały, że w Santa Catarinie na 1 rodzinę przypada przeciętnie 6,8/9 osób, więc w moich obliczeniach przrostu biore 25% za każde 10-lecie.
Podług spisu sprawdzzonego przeze mnie i obciętego o 2.671 osób było nas w Santa Catarinie do końca
1934 28.000 dusz
1940 32.200 "
1950 40.250 "
1960 50.312 "
I obecnie widać, że Kazimierz Głuchowski w swej "Tabeli Rozmieszczenia Polaków" nie przesadzał nie powiększał liczb, przeciwnie: podawał takowe ogólnie, pracował nader sumiennie.
Podług spisu na arkuszu wraz z przyrostem do 1960 roku jest nas w Santa Catarinie 50.312 osób, a podług Tabeli Rozmieszczenia K. Głuchowskiego byłoby nas 40.252 osób, a więc mniej o 10.060.
Kończąc, podkreślam, że w Santa Catarinie Etnia Polska liczy minimum 50.312 osób.
Guarapuava, 23-8-60 r.
Michał Sekula

LUD
Proprietário: Dr. Antônio Firakowski
Diretor: Pe. Domingos Wiśniewski, C.M.
Redator: Pe. José Zajac, C.M.
Administração: ALAMEDA CABRAL, 846
przyjmuje codziennie (prócz niedziel i świąt)
od 8 do 12 i od 14 do 18 godz. - Tel.: 4 - 1057

★
Toda correspondência, cartas de valor e cheques dirigir à:
Wszelką korespondencję, listy pieniężne i czek adresować:
★
PRENUMERATA ROCZNA
w Brazylii i w innych krajach amerykańskich... Cr\$ 200,00
Dla innych krajów... Cr\$ 300,00
Pren. roczna wysyłana pocztą lotniczą w Brazylii Cr\$ 350,00
Cena egzemplarza w Kurytybie u p. Floreckiego Cr\$ 4,50
Cena egzemplarza w São Paulo i Porto Alegre... Cr\$ 7,00
Cena egzemplarza w Rio... Cr\$ 8,00

★
"LUD" wysyłany pocztą lotniczą można nabyć:
SAO PAULO: w kiosku gazetyowym naprzeciw Głównej Poczty (Av. São João).
W kiosku gazetyowym na stacji kolejowej LUZ (Literaria da Estação da Luz, Sagudo Principal), przy wejściu do Parku.
PORTO ALEGRE: w kiosku na placu Aderigo Parobé, Loja n. 3
RIO: przy kościele polskim - Av. Marques de Abrantes, 215.

129 - oto rezultat z kampanii zdobycia nowych prenumeratorów

W CIĄGU MIESIĄCA SIERPNI

Niżej podane imiona grubszymi literami — to imiona zdobywców, a zwykłymi literami — to imiona nowych prenumeratorów "LUDU".
KS. ANTONI MARIA KUCZEROWSKI: Tadeusz Orzechowski, Wacław Wróblewski, Jan Sawuński, Jan Wiosławski, Józef Czaplinski, Franciszek Woźnica, Stefan Hafeman, Józef Hafeman, Antoni Domaszak, Ignacy Kazimierski de Stefano, Maria Kazimierski.
WŁADYSŁAW FRANUS: Antoni Zaleski, Zygmunt Waszczyński, Piotr Ruchin, Władysław Malek, Leonard Grudka, Bolesław Zaleski, Antoni Rusinek, Ludwik Żek, Józef Gutkowski, Zygmunt Kaniewski.
ALEKSANDER HORDEJUK i TEODOR SACZKOWSKI: Józef Wincenty Krinski, Wiktor Welfer, Bolesław Welfer, Hieronim Karliński, Kazimierz Czekalski, Jan Iwanoski, Stefan Hossa, Leon Salapata i Szekuta.
KS. JÓZEF KIELCZEWSKI: Adam Specht, Stanisław Bonk, Bonifacy Dąbrowski, Mikołaj Ostrówka, Stanisław Grzeszczyszyn.
STANISŁAW DRÓDZ: Józef Pejjas, Adam Ozga, Jan Siawinski, Henryk Listkiewicz.
FRANCISZEK KALISZ: Józefa Jacek, Aleksandra Kowalski, Władysław Makowy, Czesław Nowakowski.
ANASTAZY FLIZIKOWSKI: Aleksy Skraba, Juliusz P. Szymański, Józef Piotrowski, Antoni Baja.
WŁADYSŁAW WELFER: Damian Piasecki, Karol Welfer, Ignacy Wysocki, Wenancjusz Wengryński.
KS. DR. STANISŁAW STAROWIEYSKI: Michał Słubowski, Leonard Makiej, Stanisław Durzyński.
TADEUSZ PISKORZ: Piotr Samonek, Piotr Mazur, Kazimierz Domanowski.
WOJCIECH MIKRUT: Konrad Haluch, Franciszek Grybos, Zygryd Suchla.
CELESTYN CHOJNACKI: Wawrzyniec Janiszewski, Kazimierz Gawłowski, Jan Banaszewski.
KLARA LANDOWSKA: Teofil Skibiński, Andrzej Kulawa, Władysław Jankowski.
KS. ZENON JEZERSKI: Alojzy Kaczorowski, Franciszek Marciniak, Antoni Stańczyk.
DR. EDMUND GARDOLIŃSKI: Stanisław Kopruszynski, Inż. Edward Rogiński, Dr. Kazimierz Keński.
ANDRZEJ KUBACKI: Alex. Józef Lao, Czesław Leo.
ANTONI LEHUN: Stanisław Tybel, Władysław Michalski.
FRANCISZEK GWIKŁA: Jan Wałęga, Piotr Wałęga.
FRANCISZEK GAZDZICKI: Jadwiga Gazdzicka Kłoczko, Walenty Wojtyna.
SYLWESTER CHOJNACKI: Władysław Gawłowski, Franciszek Furmaniak.
JAN CZAJKOWSKI: Adam Fassa, Mieczysław Bryś.
STANISŁAW JAROSZ: Edward Ignaczuk, Mieczysław Jarosz.
ZUZANNA CIĄGNIWODA: Iwone S. Duczmal, Jan Leonard.
JÓZEF ZYGMUNT: Jan Wincenty Halama, Ks. Sup. Jan Pałka, Sabina Lendzion, Wacław Hernacki, Alfred i Morika Safanelli, Ks. Dr. Antoni Łatka, Jadwiga Miliszkievicz, Grzegorz Satsala, Benjamin Andrzejewski, Jan Dubaszynski, Antoni Lewandowski, Stanisław Pylak, Jan Budny, Ks. Tadeusz Kołodziejczyk, Mirosław Sokolowski, Józef Kmieciak, Józef Gadomski, Stanisław Papugnee, Aleksander Szmidziuk, Jan Izycy, Mieczysław Kiełbowicz, Jan Wierzbicki, Tadeusz Furman, Franciszek Lenartowicz, Feliks Markowicz, Franciszek Czarnobaj, Ludwik Tomczak, Czesław Bystronki, Jan Kazimierz Stelmaszczyk, Maria Kłosowska, Romuald Kłosowski, Henryk Maciejewski, Antoni Jarosz, Stanisław Prokopowicz, Franciszek Szoferski, Jan Biernacki Sobr., Robert Biernacki, Franciszek Wolski, Franciszek Bora, Jan Pyrek, Leonard Krzyżanowski, Filip Skóra, Wincenty Spisła, Józef Bubiak, Józef Trybus, Leonard Resół, Florian Jabłoński, Ludwik Nawacki, Oswald Strugała, Jan Grzybowski Syn, Bolesław Wesolowski, Inż. Franciszek Gryzelko, Jan Okulski, Józef Musiał, Józef Bora, Siostra Józefa Marciniak, Jan Skrzypa, Bezimienne, Prof. Izydor Fr. Raniżewski, Bazyli Turko, Prof. Inż. Czesław Bieżanko, Wojciech Broewicz, A. Porembiński, Aleksander Pakhamovitch, Jan Mazur, Jadwiga Budrivicus Lukavicki, Esc. de Aux. de Enfermagem "Catarina Labouré", Józef Haluch, Feliks Kurowski i Władysław Kotaba.

Uczczenie Rodaków poległych na froncie włoskim

NA PLACU W ARAUKARII

W ROCZNICE II WOJNY ŚWIATOWEJ

Dnia 2 września b.r., z okazji 21-szej rocznicy wybuchu II Wojny Światowej, — konsul generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, p. Piotr Głowacki, w towarzystwie kilku Rodaków araukaryjskich, złożył wieniec na pomniku 6 żołnierzy Polono-Brazylijan, poległych w bitwie pod Monte Castelo, we Włoszech.
**DROGI CZYTELNIKU, liczymy na Ciebie!!!
Zdobądź choć jedną nową prenumeratę!!!**

Unikajmy zadrażeń w każdym współzyciu

(DBAJMY O RODZINĘ, SZANUJMY SĄSIADÓW)

Każde skupienie ludzi pod jednym dachem — przede wszystkim rodzina, dalej współzycie lokatorów z gospodarzami, zrzeszenie koleżeńskie i t. p., wytwarza cały szereg konfliktów, nad którymi bądź przechodzi się do porządku współzycia, bądź też walczy się te bolączki bezskutecznie i w bezskutecznych, zupełnie niepotrzebnych dyskusjach.

Tak zwana "szkoła domu, dzieciństwa" pozostawia ślad na całe życie. Kobieta, czy mężczyzna przypadkowo poznani w wagonie pociągu, autobusie czy też podczas jakiejś uroczystości, nawet w nie nieznanymi rozmowami i gestach ujawnia mimo woli stopień kultury domu, z którego pochodzą. Dlatego też wytworzenie zgodności współzycia w rodzinie będzie jednocześnie zadaniem wychowawczym i bezpośrednią wygodą na codzień. Chodzi o równe prawa dla wszystkich i owe "dobre wychowanie na codzień", ułatwiające życie każdemu z osobna i wszystkim. Kilka głównych problemów postępowania domowników można łatwo wyłowić z gmatwaniny zadrażeń!

KWESTIA PUNKTUALNOŚCI

Przestrzeganie godzin posiłku jest bardzo ważne. Wiecej odgrzewanie po piecykach twora urwanie głowy dla gospodyni domu i reszty rodziny. I nie tylko posiłku. Po co mówić "wrocę na 8-mą wiecór", skoro byle błahostka wytraca nas z tej obietnicy.

Może ktoś czeka na nas w domu, może podano naszą godzinę powrotu telefonicznie, może będą bezskutecznie czekać z kolacją, którą zjadamy (bez uprzedzenia domu) u znajomych lub w restauracji.

Wystarczy, że dwie osoby nie wróca na czas do domu, a spokój popołudnia czy wieczoru będzie zakłócony. Równomierność obsługi musi być zachowana. Kapryśny synek nie ma prawa wymagać stu świadczeń, gdy na jego, tak samo poza domem pracująca siostra przypadła całkowi samowystarczalność. Ciągłe wołania, domaganie się usługi innych zatruwają życie reszcie rodziny.

PRZESTRZEGANIE CISZY

Nawyki w tej rodzinie są czasami wręcz fatalne. Przekrzykiwanie się przez kilka pokoiów, czasem przy drzwiach zamkniętych, powoduje krzyk niestanny w mieszkaniu, tak samo jak głośne tupanie, trzaskanie drzwiami, ciskanie (nawet nie w złości a z... temperamentu) ciężkich przedmiotów, bezceremonialne gwizdanie i śpiew, upieranie się przy puszczeniu na "całą parę" głośnika radiowego, o ile to komuś przeszkadza, rozmawianie przez okna ze znajomymi na ulicy i w ogóle... nadużywanie głosu.

PORZĄDEK

Rozrzucanie rzeczy, które potem jedna nieszczęsna osoba (matka najczęściej) musi zbierać po wszystkich. Wynikają z tego nieskończone pretensje o zgubione przedmioty i bunt nerwowy ze strony tej jedynej osoby, która za porządek w domu czuje się odpowiedzialna.

KULTURA

Jatrzace dyskusie, w których bez ceremonii miesza się z błotem zdanie bliźniego, argumentując za często autorytetem (starsi) lub krzykiem (starsi i młodszy). Więcej rzetelności oprawy w kulturę, a każda dyskusja może wydać owoc najpożądany — zgodę.

"MASLANE RĘCE"

Tak zwane "maślane ręce", któregoś z domowników, nigdy nie zamykającego za sobą drzwi, pozostawiającego szafy i szuflady otworem, rozpoczynającego jakąś czynność i pozostawiającego czysztwo w niedziale — to prawdziwa plaga dla innych.

DOBRE MANIERY

Formy towarzyskie, niech nawet będą grzesznościowe formuлки z zakresu przeproszenia, dziękuję, dobranoc, wnoszą dużo "wykwintu" i miłą cechę światłości z której łatwo się rodzi serdeczność w rodzinie.

Rady dla Gospodyń

Przygotowanie dobrego Barszczu
Czysty barszcz na cztery osoby: Weź dwie filiżanki rosolu i dodaj dwie filiżanki kwasu burakowego. Zagrzaj, ale nie zagotuj, bo zepsujesz kolor i smak także. Dodaj do smaku nieco soku z kiszonych ogórków i trochę cukru do smaku. Pomaga do smaku dodanie również kieliszka czerwonego wina. Barszcz czerwony należy sporządzić w ostatniej chwili przed podaniem, gdyż dłuższe trzymanie go na ogniu nie wychodzi mu na dobre. Namiastką kwasu burakowego może być sok jaki wypuści kilka ugotowanych buraków pokrajanych w talarki, zalanych wodą tak by je przykryła i przetrzymanych w tej wodzie na 24 godziny. Inną namiastką może być sok z puszek z burakami, ale żeby mieć dosyć soku, trzeba użyć dwie puszek na 4 osoby. Do czystego barszczu

warto dać mniejszą kielbasę z czosnkiem pokrajaną w cienutkie plasterki.

Ciasto z jabłkami

Wymieszać w głębokiej misce 1½ filiżanki mąki z ½ łyżeczką proszku do pieczenia, ½ łyżeczką soli i ½ filiżanką cukru, potem wlać ¼ filiżanki masła lub margaryny, aż się porobią grudki. — Następnie ubić jedno jajko, rozbite w 2/3 filiżanki mleka i dodać łyżeczkę wanilii, wlać wszystko do suchych składników, dobrze wymieszać i wylać ciasto na kwadratową formę "8 x 8".

Obrać 4 średnie jabłka, pokroić je na ósemki, polać sokiem cytrynowym, aby nie szczyrniały, wcisnąć każdy kawałek w ciasto, posypać po wierzchu cukrem i cynamonem lub gałką muszkatołową i wstawić do pieca (350 st. F.) na 1 godzinę. — Ciasto to jest doskonałe na gorąco lub na zimno.

KRONIKA WOJSKOWA

★ Tak Rosja Sowiecka jak i Stany Zjednoczone przygotowują się gorąco do wysłania pierwszego astronauty w przestrzeń, jeszcze w roku bieżącym. Rosja zapowiada, że w październiku odbędzie się ta — pasjonująca cała świat naukowy — próba.

★ Belgickie oddziały spadochroniarczy, należące do "Batalionów Wolności" i pełniące misję ewakuacji białej ludności z Kongo, zostały już wycofane drogą powietrzną przy pomocy amerykańskich samolotów transportowych "Globemaster".

★ "Tiros I" — pierwszy amerykański sztuczny "księżyc", wyposażony w aparaty fotograficzne do robienia zdjęć z formacji chmur i w aparaty telemetryczne do raportowania zjawisk atmosferycznych, przestał już wysyłać sygnały. Obiecał on 302 razy kule ziemską na wysokości 450 mil. Dostarczył on prawie 3 tys. fotografii.

★ Francja, dając niepodległość kilku krajom będących do niedawna jej kolonią, zastrzegła sobie przywilej posługiwania się 17 lotniskami leżącymi na terenie tych nowych republik, (prócz Guineji). Lotniska te ułatwiają armii francuskiej przemieszczanie oddziałów na najważniejsze punkty strategiczne w Afryce.

★ Szwecja chociaż jest małym państwem, ale dobrze uzbrojonym, posiada bowiem 55 tys. wojska lądowego, 15 tys. marynarzy oraz 12 lotników. Większość armii posiada różnorodną broń przeciwpancerną począwszy od samobieżnych dział do brytyjskich rakiet typu "Seacat".

★ Armia kanadyjska posiada przewagę w lotnictwie, zakupując znaczną ilość amerykańskich myśliwców "F-104". Lotnictwo Kanady liczy 52 tys. armia lądowa — 48 tys. a marynarka — 20 tys. ludzi. Metoda uzbrojenia jest nastawiona raczej na działanie odporne aniżeli zaczepne.

★ Grecja zakupiła u Stanów Zjednoczonych 4 kontrolerów (niszczyteli) o wytrzymałości 2.100 ton i rozwijających szybkość 35 węzłów na godzinę. Zapowiada się również układ między Grecją a Niemcami Zachodnimi o wybudowaniu niemieckich baz rakietowych na greckiej wyspie Krecie.

★ Fotograf robiący zdjęcia dla sowieckiego wywiadu kierowanego przez sekretarza ambasady rosyjskiej w Waszyngtonie, Piotra Jeżowa, był agentem FBI. Kontakt z fotografem, którego nazwiska nie ujawniono, nawiązał poprzedni zastępca attaché morskiego ambasady sowieckiej, Władimir Głiński.

Wiadomości z całego świata

STANY ZJEDNOCZONE NIEMCY FEDERALNE

★ Ameryce grozi brak lekarzy. — Chicago. — Około r. 1975 Stany Zjednoczone będą musiały kształcić co roku 11,000 lekarzy, jeżeli chcą utrzymać obecną proporcję 133 lekarzy na 100,000 ludzi, powiedział dr Leroy E. Burney z federalnej służby zdrowia, w czasie uroczystości wręczenia dyplomów w Uniwersytecie Illinois.

W tym roku studia ukończyło 7,400 młodych lekarzy. Wobec wzrostu ludności, liczba ta już za kilka lat będzie nie wystarczająca i kraj może zacząć odczuwać brak lekarzy. Jedyną radą jest podjęcie wysiłku, by zachęcić młodych do studiów. Tymczasem wśród młodszych dominuje pęd do szybkiego zarobienia "dolara", wczesnego małżeństwa i samodzielnego życia.

GHANA (Afryka)

★ Nawrócenie słynnego "czarownika" w Ghanie. — Akkra. — Najbardziej znany czarownik w Ghanie, mieszkający w okręgu Manya Kroba, w diecezji Akkra, nawrócił się i został ochrzczony przez ks. Józefa Bowersa, biskupa Akkry. Biskup udał się do wioski Dzimoa, aby osobiście dokonać tej uroczystości. Czarownik nawrócił się pod wpływem świeckiego katolika. Liczny tłum był obecny na uroczystości chrztu.

WŁOCHY

★ Erupeja Etny. — Katania, Sycylia. — Od kilkunastu dni splaywa nieustannie olbrzymia ilość lawy z wulkanu Etna. Erupeja była rekordowo silna. Nad Etną unosi się na wysokości 30,000 stóp czarny dym, tak gęsty, że przysłania promienie słońca. W godzinę po erupcji wulkanu, temperatura spada z 90 do 65 stopni. Setki mieszkańców z rejonu zagrożonego zalaniem lawą, zostały już ewakuowane.

MEKSYK

★ W Puebla, znaleziono ryśunki jaskiniowe zwierząt, określone na 30 tys. lat. Między innymi znaleziono kość nieznanej zwierzęcia pochodzącej sprzed kilkunastu tys. lat. Odkrycie powyższe należy do najstarszych w historii kontynentu amerykańskiego.

★ Niemcy płacą odszkodowanie Francuzom. Bonn. — Paryż i Bonn podpisały umowę obowiązującą Niemcy z a chodnie do wypłacenia 400,000,000 marek (około ... \$94,000,000) Francuzom, którzy byli w niemieckich obozach koncentracyjnych. Suma ta będzie wypłacona Francji w ciągu trzech lat i rozdzieleniu na poszkodowanym przez jej rząd.

Jest ona uzupełnieniem odszkodowań, jakie od Niemiec zachodnich otrzymali Francuzi, którzy zostali w niemieckich obozach poszkodowani na ciele.

HISZPANIA

★ Spadek powołań kapłańskich. — Madryt. — Pomimo nieznanego wzrostu liczby powołań w ostatnich latach, liczba księży jest ciągle jeszcze zbyt mała. Na wsi większość młodych proboszczów musi obdługiwać po dwie parafie. W roku 1920 Hiszpania liczyła 21 milionów mieszkańców i 34,420 księży czyli jeden ksiądz przypadł na 619 wierznych. W roku 1957 liczba mieszkańców wzrosła do 29 milionów, natomiast liczba księży spadła do 23,372, a więc jeden ksiądz przypadł na 1,264 mieszkańców.

AUSTRALIA

★ Cyfry mówią. — Canberra. — Przeszło 3 procent mieszkańców Australii pali wyłącznie importowane papierosy amerykańskie.

AUSTRIA

★ Wyzsk Moskiewski. Wiedeń. — Państwa europejskie ujarzmione przez Sowietów tracą dolarów przeszło 100 milionów dolarów na handlu z Sowietami, gdyż ceny, które muszą im płacić, są znacznie wyższe od cen placowanych Rosji przez Państwa Zachodu. W 1958 roku płaciły one 2,189 rubli za tonę aluminium i 21,500 rubli za traktor, gdy odpowiednio ceny placowane Sowietom przez kraje wolnej Europy wynoszą 1,823 i 13,600 rubli.

FRANCJA

★ Pożyteczny robot. — W Paryżu pokazano niedawno rodzaj robota, który pomaga dzieciom pisać i automatycznie poprawia ich błędy.

Później nastąpiła brazylijska część programu Chopinowskiego. Erico Verissimo przyjmował Rusinów u siebie i długo, przyjaźnie rozmawiali o sprawach które ich interesują i na których obaj znajdują się jako koledzy po piórze. Profesorowie Angelo Guido, Enio de Freitas e Castro i Maria de Abreu mieli z pisarzem wiele do pomówienia, dziennikarze, wydawcy i krytycy — cała branza piarsko-wydawnicza interesowała się osobą polskiego autora, który im mówił o sprawach dalekiego ludu ze starej matki-Europy.

Wieczorem, w malej sali koncertowej Belas Artes, gdzie w hallu widniała wmurowana ku cześci Chopina brązowa tablica, znowu się wyszczy spotkali.

Profesor Enio de Freitas e Castro opowiadał mi o tej sali w której miała się odbyć prelekcja. Mówił że w ogóle jest ich w Porto Alegre mało, że potrzeby kulturalne rosną i że nigdy prawie nie próżniują obydwoje w Belas Artes. Nawet nowy nabytek na terenie uniwersyteckim niewiele tu pomaga, zwłaszcza że narazie brak tam dobrego fortepianu. Jakaż tedy wielka różnica w rozwoju kulturalnym ludzi, choćby w przestrzeni tych lat jedenastu, kiedy znam miasto. Dobrze sobie i to uprzytomnić, z okazji pobytu polskiego gościa.

Ale oto rozpoczyna się konferencja. Uśmiech dobroci nie schodzi z miłej twarzy profesora Angelo Guido, gdy przedstawia wybranym prelegenta. Mówi o ziemi polskiej, którą tu w Porto Alegre każdy ceni i o której wie się już wiele. Mówi o narodzie dalekim który tyle przecierpiał ile nikt inny w świecie. I o jego wielkości tysiącletniej, o genialnych ludziach którzy się z niego zrodzili, a pośród których Chopin jest jednym z pierwszych. I dziękuję Michałowi Rusinowi że przybył na tę salę, aby dodać jeszcze jeden piękny akord do symfonii podniosłych Chopinowskich konferencji. Kończy stwierdzeniem że wie, że jest pewien sukcesu dzisiejszej prelekcji. Bo ktoś lepiej od Polaka i literata potrafi powiedzieć o polskim Chopinie.

C. d. n.

Jan Wójcik

JAN WÓJCİK

MICHAŁ RUSINEK ZNOWU W PORTO ALEGRE

Później mówił prelegent. Przez otwarte okna, z czarnej pustki nieba, napłynęła do sali fala dalekości i motała na serca niewidzialnie nici tęsknoty, a wilgotne oczy napędliała mgiełka wspomnień, aż zawisły na wargach pisarza i mówił:

... Nie zawiedź naszych nadziei, pisarzu polski. Mów o pięknie naszej ziemi, tak abymy ją rozpoznali w twoich słowach, byśmy mogli zawołać: "Prawdziwie mówi! To ona... Słizna, zielona, kołysząca się oceanami zębów, pachnąca barwną lęką i polem i lasem, prowadząca drogą polną do kresu tęsknoty — do chaty w wioszczyźnie rodzinnej, starego domu na przedmieściu miasteczka, do izby, pokoju czy salonu, któregośmy drzwi zamknęli za sobą na tyle przeminionych już, długich, obcych lat..."

I pisarz mówił. Powiadał o tym jako szedł drogą polną a wyboistą, do Żelazowej Woli gdzie się urodził Mistrz fortepianu. Jako miał chaty kryte strzechami, z których docki jednym okiem, głowę przekrzywiając na spoglądały, jako go otoczył park drzew najładniejszych na świecie, bo polskich...

Mówił o domku który jest zatopiony w zieleni i zielonością obwity po szczyt dachu, o pelargoniami podlewanych nigdyś ręką pani Justyny Chopinowej, a i teraz zdołających okna domostwa. O wnętrzu tego domu mówił, o tym jak w miejscu gdzie stała dawnymi czasy kolebka Fryderyka — dziś zawsze świeże kwiaty pysznią się w wielkiej wazie, jedynym luksusowym przedmiocie jaki w tym niebogatym domku znalazł swoje miejsce.

I mówił jak niedzielnym rankiem co najlepsi pianisci jechali do Żelazowej Woli, by tam niewidoczną za framkami okien, grać wielką muzykę Chopina, a tłumy ludzi z całej Polski i ze świata przybyłe, obsadzały ławki parkowe słuchając. Zaś ptaki które obrzeda parku zamieszkuje, jakby już rozumiały te niedzielne koncerty, krążyły wtedy ponad alejami, wtórując muzyce.

Dla siebie tedy nie mógł Pan Michał mieć czasu. Będzie musiał zrewidować swoje poglądy wyrażone w świeżutką farbą drukarską pachnącej książce o Brazylii, "Zielone Złoto", którą napisał i wydał drukarzem z ręk na dzień przed startem do Rio de Janeiro. Pisz tam o powolności życia brazylijskiego, o tym że nawet potomkowie Polaków zachowali "gorączkę" w mówieniu, ale już tracą na rzecz paralizujących promieni słonecznych szybkość i aktywność działania. Tu w Porto Alegre przekonał się Pan Michał, że z niego wyciągnięte zostanie maksimum ludzkich możliwości.

Dopiero więc na ziemi Gauchów widzi Rusinek że różnie jest z tą powolnością. Godzinę po godzinie, dzień po dniu, spędzał tu upięty w szczególony rockład godzin, przewidujący wszystko prócz powolności. Inżynier Gardoliński, redaktor Konarszewski, prezes Kowalczyk, Władysław Zurawski i reszta zespołu który się ad hoc stworzył wokół życia bez wyborów i głosowania — usilnie pilnowali programu.

Chopin powtarzał się w tym programie bez ustanku. W kościółku Matki Boskiej Czetochowskiej mówił o nim w swym kazaniu Ksiądz Grzełński, który później witał Rusinów jak swego przyjaciela, bo go znał z jego "wielu prześlizgniętych" — jak powiadał — książek. A wieczorem duch Chopina krłwował w Towarzystwie Polonia. Niepotrzebnie sumitował się prezes, że ludzi przyszło niewiele. Było dużo słuchaczy, a co ważniejsze, dużo wrażeń z kategorii tych najlepszych.

Prezes zagaił, a mówił trzymając w ręku książeczkę o wymownym tytule "Michał Rusinek, XXXV lecie Pracy Twórczej". Czytał z niej "Wspomnienie z obozu", które napisał przyjaciel Pana Michała, grafik Mieczysław Kościelniak. Czytał jak wyrwano Rusinów śmierci, jak go podnieśli "z pod ściany baruaku, gdzie leżał w przemierzonym, podartym paslaku", jak go leżono gdy "gorączkował, miał zakazanie w prawej nodze i jeszcze nie zagojone, przed kilku dniami poimane przez esesmana, dwa żebra."

Na sali panowała cisza, a Rusinek palił papierosa. Mówił później że nigdy nie miał tego zwyczaju, ale to zagajenie... Takie przeżycia jak tamte obozowe, w nikim nie mogą przeminać bez echa i bez nieusuwalnej ryzsy.

ŻYCIE RELIGIJNE:

CZTERNASTA NIEDZIELA PO ZIELONYCH SWIĄTKACH

Ewangelia św. zapisana u św. Mateusza w rozdziale 6 Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim: Nikt nie może dwóm panom służyć: bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował; albo przy jednym stać będzie, a drugim wzgardzi. Nie możecie Bogu służyć i mamonie. Dlatego wam powiadam, nie troszczcie się o duszę waszą, cobyście jedli, ani o ciało wasze, cobyście się odziewali. Czyż dusza nie jest ważniejsza niż pokarm? i ciało niżli odzienie? Wejrzyjcie na ptaki niebieskie, iż nie sieją, ani żną, ani zbierają do gumien, a Ojciec wasz niebieski żywi je. Czy kto z was obmyślając może przydać do wzrostu swego łokieć jeden? A o odzienie czemu się troszczycie? Przypatrzcie się lilii polnym, jak rosną: nie pracują, nie przędą. A powiadam wam, iż ani Salomon we wszystkiej chwale swojej nie był odziany jako jedna z tych. A jeźliż trawę polną, która dził jest, a jutro będzie w piec wrzucona, Bóg tak przyodziewa, jakoś daleko więcej was małej wiary! Nie troszczcie się tedy, mówiac: Cóż będziemy jeść, albo czym będziemy się przyodziewać? Bo tego wszystkiego poganie pilnie szukają. Albowiem Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Szukajcież tedy naprzód królestwa Bożego i sprawiedliwości Jego, a to wszystko będzie wam przydane.

CZERPAJCIE ZE ŹRÓDEŁ ZBAWICIELOWYCH

Tam — na Kalwarii — dokonano się dzieło zbawienia ludzkości. Dlaż wszystkie skarby łask, które męka swoją Chrystus nam wysłużył, zlewa na nas Bóg przez św. Sakramenty i Mszę św. Tak — liturgia jest organem udzielania łaski Odkupienia, bo wciąż się dokonuje, staje się rzeczywistością, uobecnianiem naszych ofiar i w naszym sercu. Łącząc się z Chrystusem, wszechcpiając się w Niego przez łaskę, otrzymujemy pełnię życia nadprzyrodzonego. Dzieje się to w Sakramentach św., w tajemnicy Mszy św. podczas całego roku kościelnego, który — na kanwie tajemnic Chrystusowych — powinniśmy przeżywać w swej duszy, czyli, jak mówi powieśnik: SENTIRE CUM ECCLESIA — wczuć się z Kościołem. By prawdziwy duch chrześcijański zakwitł na nowo w całej pełni, trzeba za przykładem pierwszych Chrześcijan skupić się lepiej koło Ołtarza, na którym odprawia się Bezkrwawa Ofiara. Pierwsi chrześcijanie nie mieli książy, ani mszalików, ale sercem i oczyma wpatrzni byli w tajemnicę bożej dobroci — w Ofiarę Mszy św. I my przeżywamy tę tajemnicę w naszym sercu i czerpmy pełną dłoń skarby łask ukryte w Sakramentach św. przez godne i należyte ich przyjęcie. A tak powtórzy się i na nas cud świętości pierwszych chrześcijan.

Głuchoniemi Na Jasnej Górze

Kraków (IC) — W niedzielę, 17 lipca b. r., odbył się na Jasnej Górze w Częstochowie międzydiecezjalny Dzień Modlitwy głuchoniemi. Wzięło w nim udział ponad tysiąc głuchoniemi z 10

diecezji wraz ze swymi duszpasterzami. Ks. Biskup Zdzisław Goliński, ordynariusz częstochowski, odprawił w bazylice Jasnogórskiej Mszę św. i wygłosił kazanie w oparciu o hasło czwartego ro-

W STRESZCZENIU...

★ Ojciec św. mówi o Soborze Powszechnym. — Ojciec święty przyjął na audyencji dyrektorów Papieskiego Dzieła Misyjnego różnych krajów, którzy przybyli do Rzymu na doroczne zebranie i byli obecni podczas konsekracji w bazylice św. Piotra czternastu nowych biskupów Azji, Afryki i Oceanii. Ojciec święty mówił o soborze powszechnym, który wkrótce powinien przejść z fazy przygotowania do fazy przygotowania. Papież powiedział też, że trzeba podjąć próbę wielkiego zrozumienia wobec braci, którzy w sercach

i na ustach noszą imię Chrystusa, a jednak żyją w odcieraniu od Kościoła katolickiego. Trzeba wznieść się ponad dawne sformułowania, ponad przesady i niebity usterżymie wyrażenia, aby móc stworzyć znowu przychylny klimat, i we wszelki możliwy sposób ułatwić działanie Jaski. Obyśmy mogli otworzyć wrota do jedności Kościoła Pana naszego Jezusa Chrystusa. Ojciec święty przypomniał też, jak wielkie znaczenie mieć będzie sobór dla misji oraz mówił o wielkiej działalności misyjnej Kościoła.

Konferencja Biskupów Krajów Skandynawskich

Biskupi katolicy pięciu krajów skandynawskich odbyli w maju bieżącego roku pierwszą w dziejach kościoła w tych krajach, konferencję episkopalną. Inicjatorem tego spotkania, jakie miało miejsce w Bergen, był delegat apostołski dla Skandynawii ks. biskup Martin Lucas. W czasie obrad konferencji postanowiono, by tego rodzaju spotkania miały charakter stały i odbywały się w regularnych odstępach czasu. Zasadniczym ich celem ma być nawiązywanie ściślejszej współpracy między katolickimi diecezjami róż-

nych krajów skandynawskich.

Konferencji w Bergen przewodniczyli: ks. Teodor Suhr, biskup Kopenhagi oraz biskup Sztokholmu ks. Ansgar Nelson. Rzeczą charakterystyczną — obaj ci biskupi są konwertytami, a przed otrzymaniem sakry żyli w klasztorach benedyktynskich.

Jednym z problemów dyskutowanych w czasie spotkania był katastrofalny brak powołań kapłańskich w krajach Skandynawii. Zaledwie ¼ księży katolickich tych krajów to rodowici Skandynawowie, zaś ilość duchowieństwa zakonnego rodzimego pochodzenia jest jeszcze niższa. Wielkim problemem jest ponadto zapewnienie opieki kapłańskiej katolikom rozsiętym po olbrzymich obszarach krajów skandynawskich (na 20 milionów mieszkańców pięciu państw skandynawskich przypada zaledwie 62 tysiące katolików, a w tym jeszcze jest spora liczba emigrantów).

★ Działalność ośrodków papieskich i Misyjnych. — Za pośrednictwem Dzieła Rozkrzewiania wiary w 1959 roku rozdzielono 18.499.624 dolarów pomiędzy 702 okręgi kościelne. Suma ta jednak stanowiła zaledwie 34% właściwych potrzeb ośrodków misyjnych. Poprzez działalność Dzieła świętego Piotra Apostoła zebrano i rozdzielono w tymże samym roku 3.198 dolarów jako zwyczajne zapomogi i 3.012.969 jako subwencje nadzwyczajne. Zgodnie z założeniami subwencje te są przeznaczone na potrzeby duchowieństwa pochodzącego z ludności miejscowej, a więc również dla seminariów, w których kształcą się przyszli duchowni, i dla ośrodków misyjnych. Takich subwencjonowanych seminariów było z wiosną r. b. 442. — Kształciło się w nich 30.445 uczniów. W stosunku do poprzednich lat podwyższona została ilość seminariów niższych i wyższych. W roku 1959 otwarto bowiem 10 nowych zakładów niższych i dwa wyższe.

★ Śmierć znanego zakonnika chilijskiego. — Zmarł ojciec Mateo Bevey z kongregacji ojców Najsw. Serca w Valparaiso w Chile. Zakonnik ten był szerzycielem kultu Najsw. Serca Jezusowego. Kult ten przeniósł on z Europy i rozszerzył go w Ameryce Łacińskiej. O. Mateo przybył do Europy w roku 1914 i od tego czasu aż do roku 1946 odbywał nieustanne podróże po pięciu kontynentach, wygłaszając wszędzie kazania. O. Mateo znał wiele języków i posiadał wielki dar słowa. Do końca życia nie przerywał pracy kaznodziejskiej i pisarskiej. Umarł licząc 85 lat.

★ Biskupi katolicy odpowiadają na kwestionariusz przed soborem. — Zgodnie z oświadczeniem radia watykańskiego już ponad 90% biskupów z całego świata wypełniło kwestionariusz rozesyłane do wszystkich diecezji w związku z przygotowaniem do przyszłego Soboru. Zgodnie z decyzją Ojca św. rezultaty prac komisji przygotowawczej zostaną ogłoszone drukiem i stanowić będą pierwszą część aktów "prezoborowych". Radio watykańskie stwierdza także, iż dokumenty te dowodzą, że

Duszpasterz odpowiada

— Czy można się modlić za duszę zmarłego nagłą śmiercią, powiedzmy w katastrofie, który nie cieszył się naszym życiem?

Nie tylko można, ale powinno się modlić za taką duszę. Cóż my wiemy o tym, co się w ostatniej chwili rozegrać mogło pomiędzy tą duszą a Bogiem? Wiemy, że Bóg nieraz w ostatniej chwili daje grzesznikowi łaskę załuskonałego, który głodzi grzechy i przywraca łaskę uszczęśliwiająca. Nie do nas należy sąd o tym, jaki jest los jego duszy po śmierci. Do nas należy spełnić obowiązek miłości bliźniego wobec dusz naszych zmarłych i modlić się za nich.

— Jeżeli Bóg zna rzeczy przyszłe, dlaczego dopuszcza nieszczęśliwe wypadki, np katastrofy?

Tylko w nadzwyczajnych wypadkach Bóg zawiesza siły natury. Wtedy nazywamy to cudem. Naogół jednak Bóg, który te prawa ustanowił, nie może je przekreślić, bo to sprzeciwiałoby się Jego mądrości. Dlatego np. gdy motor samolotu ulegnie defektowi, musi on spaść na ziemię, bo tu działa prawo ciężkości.

Gdy z powodu niedopatrzenia, czy nieostrożności wypadnie koło z osi, samochód ulega katastrofie, ponieważ szybkość z jaką jechał, została nagle zahamowana. Takich wypadków możnaby przytoczyć setkami.

Istnieją znowu wypadki, w których wiele osób w sposób wprost cudowny uniknęły śmierci. Dlaczego? Może one same poleciły się opiece bożej, może ktoś inny westchnął za nimi do Boga.

Jedno tylko jest pewne: Nieodgadnione są "drogi" boże.

żaden Sobór w ciągu dwutyścioletniej historii Kościoła, nie był zakrojony na miarę wydarzeń tak powszechnego w świecie chrześcijańskim, jak Sobór obecny.

POLSKA MÓWI DO NAS...

POLSKI "KOS" W WIELKIEJ BRYTANII

Z końcem maja przybył do Wielkiej Brytanii na dziesięciodniowy pobyt lekki samolot sportowy polskiej konstrukcji PZL 102 B "Kos". — Pierwsze dwa dni zarezerwowane były na pokazy dla przedstawicieli prasy lotniczej, następnie maszyna odbyła loty demonstracyjne na kilku lotniskach klubowych w różnych rejonach Wyspy.

"Kos", prowadzony przez załogę: pilota fabrycznego Antoniego Szymańskiego i pilota-navigatora inż. Romualda Gudela, przebył trasę ponad 3.000 mil, prowadzącą przez Austrię i Szwajcarię, gdzie zatrzymywał się w kilkunastu miastach, demonstrując swe umiejętności. Anglia jest ostatnim etapem jego podróży.

Samolot budowany jest obecnie seryjnie na użytek krajowy i na eksport w Polskich Zakładach Lotniczych Warszawa-Okęcie. Maszyna wyposażona jest w amerykański silnik płaski Continental, mocy 90 koni, zbudowana jest całkowicie z lekkiego metalu i stali i pokryta blachą duralową. Wygodna zamknięta kabina wspinalnej widoczności we wszystkich kierunkach mieści dwa miejsca obok siebie i podwójny komplet narzędzi sterowania. "Kos", oznaczający się dobrą statecznością i łatwością pilotażu i zaopatrzone w mocne, świetnie amortyzowane podwozie, ma krótki start i lądowanie, co pezwala na operowanie z przycgod-

nymi, niewielkich nawet, pol. Piękna proporcjonalna sylwetka i gustowne wykończenie w kolorach niebieskim i żółtym, dopełniające wysokich walorów technicznych, stwarzają z maszyny pożądaną przez miłośników sportu i turystyki lotniczej nabytek.

W Wielkiej Brytanii "Kos" kosztuje £ 2.450 i może być dostarczony w 12 tygodni od chwili zamówienia. Jego jedynym konkurentem w tej samej klasie jest na tutejszym terenie Garland "Linnet", budowany z licencji francuskiej. Maszyna ta jest jednak o £ 50 droższa i co ważniejsze — zbudowana jest z drewna krytego płótnem, a więc materiału nie najbardziej odpowiedniego dla tutejszych warunków klimatycznych.

Wielkie zainteresowanie, jakie samolot wzbudził i entuzjastyczne wypowiedzi przedstawicieli prasy lotniczej i pilotów, którzy na nim latali, zdają się wróżyć wielkie nadzieje na zamówienia zagraniczne. Pierwszym państwem, które "Kosa" zakupiło, jest Brazylia. Po sukcesie, jaki "Kos" odniósł w państwach europejskich, wizytowanych obecnie, spodziewać się należy, że w ślad za nią pójdą wkrótce i inne kraje.

Szczegóły techniczne "Kosa": rozpiętość 8,5 m., długość 7 m. waga w locie 630 kg. prędkość przelotowa 170 km/godz., zasięg 640 km. pułap 3.700 m.

("Gazeta Niedzielną")

Problemy polskiego eksportu

(FEC) — Blisko połowa robotników polskich zatrudniona jest w przemyśle uzależnionym od dostawy surowców z zagranicy. Pisząc o tym w sierpniowym numerze miesięcznika "Życie Partii", J. Olszewski dodaje, że "od pomysłowego rozwoju obrotów handlowych z zagranicą zależy sytuacja ekonomiczna Polski w latach 1961-1965". "Życie Partii" jest organem Komitetu Centralnego partii komunistycznej, a J. Olszewski jest kierownikiem Wydziału Ekonomicznego tegoż Komitetu.

Wśród potrzebnych Polsce surowców na pierwszym miejscu wymienia się rudy i naftę; poważną pozycję importową stanowi też, jak wiadomo, zboże sprowadzane z zagranicy. W oparciu o zagraniczne dostawy surowców pracuje przede wszystkim przemysł metalowy i maszynowy, dalej duża część przemysłu chemicznego i prawie cały przemysł tekstylny i skórzanym. Według planu, w ciągu następnych pięciu lat import ma osiągnąć wartość odpowiadającą w walucie ob-

cej sumie 35 bilionów złotych. Aby tym wielkim zapotrzebowaniu sprostać, kraj musi pociągnąć do siebie własny eksport, zwłaszcza do krajów zachodnich. W interesie Polski leży więc zmniejszenie, a nie zwiększenie się napięcia w sytuacji międzynarodowej. Dla Polski uprzemysłowionej nie wystarcza już bowiem wymiana prowadzona w obrębie bloku sowieckiego. Obroty z krajami socjalistycznymi wynoszą w tej chwili 58,4% całego handlu.

Stąd też płynnie, obserwowana zwłaszcza w ciągu ostatnich kilku miesięcy, wielka ruchliwość polskich zagranicznych delegacji handlowych. Odwiedzając kraje, z którymi Polska utrzymuje kontakty dyplomatyczne, zabiegają one o zawarcie nowych i poszerzenie dawnych umów, które pozwoliłyby w ciągu następnych pięciu lat na sprzedaż polskich towarów zagranicą za sumę odpowiadającą co najmniej 34 biliona złotych w walucie zagranicznej, czyli o 58% więcej niż w obecnym pięcioleciu.

W Kilku Zdaniach...

● Hydrofory dla rolnictwa. — Kilkaset sztuk hydroforów dostarczy polskiemu rolnictwu zakład produkcyjny w Sulechowie w woj. zielonogórskim. Będą to hydrofory 500 i 100 litrowe, powierzchniowe, z indywidualnym napędem elektrycznym.

● Cenne skarby pod Bytomiem. — Pod Bytomiem zalegała nie tylko złożowi węgla, ale i rud cynkowo-olowiowych, oceniane przez specjalistów na ok. 10 mln. ton. W ślad za górnictwem węglowym, które już od kilku lat wybiera węgiel spod

Bytomią, ruszyło także górnictwo rud. Eksploatacja złóż zawartych w filarach ochronnych, na których stoi miasto, zakłady produkcyjne i urządzenia komunikacyjne, jest możliwa dzięki zastosowaniu nowej metody podszkazy utwardzonej (do wyrobisk wprowadza się płynny beton, który krzepnąc zapewnia miastu całkowite bezpieczeństwo).

● Nowa migracja ludności w okresie najbliższej pięcioletki. — (FEC) — "Trybuna Ludu" z dnia 10 sierpnia b. r. informuje, że w Polsce w latach najbliż-

szej pięcioletki, przypłynie ze wsi do miast ogółem około pół miliona ludzi, co zapoczątkuje cały łańcuch zmian w rozmieszczeniu ludności, wywołany dwiema różnymi tempem przrostu naturalnego na wsi, niż w mieście. Wysoki przyrost naturalny spowoduje olbrzymi przyrost ludności w wieku produkcyjnym, z czego, w okresie najbliższych pięciu lat, wyplynie konieczność znacznej migracji ludności dla umożliwienia wchłonięcia większych nadwyżek ludnościowych przez miasta i odwrócenie w ten sposób groźby wielkiego bezrobocia.

● Kto może uzyskać prawo stałego pobytu w Warszawie. — (FEC) — Kontrola nad dopływem ludności do większych miast w Polsce, mająca na celu nie tylko regulowanie sytuacji mieszkaniowej, ale wiążąca się również z polityką planowego rozmieszczenia kadr pracowniczych i szczególnie w Warszawie — spełniająca niewątpliwie pewne funkcje policyjne, spoczywa w ręku Wydziału Kontroli Ruchu Ludności i przy Radach Narodowych.

● Rzeszów miastem akademickim. — (FEC) — Rzeszów otrzyma w najbliższym czasie pierwszą w tym mieście szkołę wyższą. Ma to być uczelnia nowego typu, przygotowująca do zawodu zarówno teoretycznie, jak i praktycznie. Uczelnia posiadać będzie trzy wydziały budownictwa, mechaniczny i elektryczny.

● Zakończenie zniw. — Dzięki wyteżonej pracy rolników skończono w całym kraju zboże na przeszło 8 milionów ha., czyli na ponad 90 procent ogólnej powierzchni. Gospodarstwa chłopieckie i większość państwowych gospodarstw rolnych woj. południowych, centralnych i zachodnich mają już prace żniwne w zasadzie za sobą. Wiele wysiłku czeka rolników woj. północnych, przede wszystkim gdańskiego, koszalińskiego i olsztyńskiego.

Równocześnie wzmagają się niemał w całym kraju omloty i dostawy zboża dla państwa. W rejonach południowych dostawy ziarna dla państwa rozpoczęły się już we wszystkich województwach. W dostawach tych przoduje Wielkopolska.

● 4.800 tys. uczniów zasiądzie w ławkach szkół podstawowych. — Za kilkanaście dni kończy się okres wakacyjnego wycieczki i szkoły rozpoczyna nowy rok. Klasy pierwsze szkół podstawowych przyjmą w tym roku około 770 tys. uczniów. W roku 1960-61 w szkołach podstawowych na wsi i w mieście uczyć się będzie w sumie około 4.800 tys. dzieci, t. j. o 226 tys. więcej niż w roku ubiegłym.

Pokażna liczba rozpocznie nowy rok pracy w szkołach średnich, ogólnokształcących i zawodowych, w liceach uczyć się będzie około 240 tys. młodzieży, 53 tys. w zakładach kształcenia nauczycieli i wychowawczych przedszkoli oraz ponad 42 tys. młodzieży w szkołach zawodowych.

● Miliard za eksport hutniczy. — Miliard złotych dewizowych przyniosły produkty polskiego przemysłu hutniczego, wyeksportowane za granicę w ciągu pierwszego półrocza b. r. Polska wyeksportowała w tym okresie 324 tys. t. wyrobów walcowanych oraz ok. miliona t. koksu i urzędzenia hutniczego.

● Potężny zastrzyk. — W przyszłym planie 5-letnim przewiduje się wydatkowanie ok. 13 miliardów zł. na różne inwestycje w polskim przemyśle włókienniczym. Przyczyni się to niewątpliwie do zwiększenia produkcji i usprawnienia działalności tego przemysłu, który był przed wojną bardzo zaniedbany.

● Papier ze stomy — Polski przemysł papierniczy przejawia coraz większe tendencje oszczędnościowe, nastawiając się na jak najszersze użytkowanie do produkcji gorszych asortymentów drewna (żyzny, żerdzie itp.), a także stomy. Realizacja tych zamierzeń pozwoli zaoszczędzić w ciągu najbliższych 5 lat ok. 1,5 mln. metrów sześć pełnowartościowego surowca drzewnego.

● Ubrania z węgla i nafty. — W Toruniu powstanie pierwsza w Polsce wytwórnia włókien poliestrowych "Elana", z których będzie można wytwarzać m. in. miękkie, ciepłe, niemające tkaniny ubraniowe, 5-krotnie trwalsze od wełnianych. Surowcem wyjściowym do wyrobu wspomnianych włókien będą produkty węgla — i naftopochodne.

KOŚCIELNICY

BŁĘKITNA PSZENICA

Nasświetlone promieniami pozafioletkowymi liczne przedmioty świecą charakterystycznym światłem o różnym zabarwieniu. Takie świecenie materii nazywamy fotoluminescencją. Zjawisko to jest wykorzystywane do badań naukowych i praktycznych.

W rolnictwie np. luminescencyjna analiza pozwala na łatwe i szybkie odróżnienie nasion białozłazistego owsa, świecącego pod wpływem działania promieni pozafioletkowych światłem błękitnym, od owsa żółtoziarnistego, który daje barwę żółtozieloną; nasion grochu od peluski, gdyż peluska barwi się światłem brunatnym, a groch błękitnym z odcieniem żółtym; soczewicy (światło błękitno-zielonkawe) od przymieszki płaskiej wyki, która odbija światłem różowo-pomarańczowym.

Luminescencyjna analiza odróżni pszenicę nowego zbioru (światło zielone) od przeszłorocznej (błękitne), przy tym świecenie nasion uszkodzonych pleśnią, szkodnikami lub samozagraniem jest znacznie ostrzejsze, niż

zdrowych. Na ścięciach przekrojonych ziemiaków ostre błękitne świecenie ujawnia nekrozę (martwicę) tkanek, wywołaną różnymi schorzeniami i innymi, mechanicznymi uszkodzeniami itp., choć żadnych zmian na oko u tych ziemiaków się nie stwierdza. Przy pomocy luminescencji można określić stopień żywności nasion, a nawet wykryć jaką chorobą są one dotknięte.

Jednak nie wszystkie nasiona dają kontrastowe świecenie zarodków, pozwalające rozpoznać ich żywność. Dla określenia żywności nasion np. pszenicy czy jęczmienia trzeba je najpierw zaprawić barwnikami fluorydującymi. Tak zabarwione ścięcia zarodków żywnych świecą jaskrawym światłem jasnożółtym a nieżywnych — mglistym różowo-pomarańczowym. Kontrastowość świecenia łatwo rozróżnić gołym okiem. Średni procent żywności określony tym sposobem odpowiada całkowicie danym, osiągniętym metodą kielkowania.

Nawóz naturalny możemy zastąpić sztucznym

Ponieważ główne zadanie obornika polega na działaniu zawartych w nim mineralnych składników, więc w wypadku braku obornika można stosować nawozy sztuczne, w których również są zawarte takie same jak w oborniku mineralne pokarmy roślin. Trzeba jednak pamiętać, że obornik zawiera wszystkie potrzebne roślinom pokarmy, i dlatego zastępując go nawozami sztucznymi należy zastosować nie jeden, ale trzy podstawowe rodzaje nawozów (azo-

towe, fosforowe i potasowe), a także i mikroelementy.

Celem porównania wpływu na plony roślin nawozów mineralnych i obornika przeprowadzono szereg doświadczeń polowych.

Pierwsze z nich założono w Rotamsted w Anglii jeszcze w 19 wieku. Stuletnie doświadczenia angielskie, wykazują, że obornik można zastąpić nawozami sztucznymi oraz, że działania na plony tych nawozów jest nawet nieco lepsze niż obornika.

***

Młody Radecki, jak mógł i potrafił, starał się uprzyjemnić ojcu życie, znosił mu gazety, różne pisma, lecz wszystko na nic... Po roku śmierci żony, starszy Radecki pożegnał się z tym światem, szczęśliwy że na nowo połączy się z ukochaną Magdusią. Józef Radecki, licząc zaledwie lat dwadzieścia jeden, pozostał sam, bez żadnej rodziny. Z dawnego, małego wiercipięty Józia, mało co w nim pozostało, dojrzał przedwcześnie.

Magduś, czując że z dnia na dzień słabnie, wpała w syna, jak najzdrowsze zasady, wiarę w Boga, wierność Ojczyźnie i umiłowanie bliźniego. Oszlifowała charakter syna do tego stopnia, że pewną była, iż kiedyś gdy jej zabraknie, to chociaż, by syn jej, w jaknajgorszym znalazł się środowisku, zawsze pozostanie człowiekiem bez skazy. Pewnego wieczoru, wiosenną porą, młody Radecki, siedział w małym saloniku i rozmyślał nad swoją samotnością. Coś trzeba będzie postanowić. Nie może wiecznie tęsknić, i życie samotne, stale prowadzić. Małżeństwo nie nęciło go. Dziewczęta znajome, nie wzbudzały w nim żywszego uczucia. Miał tak idealną matkę, że trudno mu było zdecydować się na stanowczy wybór. Ponieważ posiadał wszystkie dane na dobrego męża, matki mającej córki na wydaniu, odpowiedział go często, znosząc różne dania i przysmaki, niby to przez przyjaźń do świętej pamięci rodziców. Ale w rzeczywistości chodziło im o pozyskanie względów młodzieńca, dla swych uroczych córek. Niestety, Radecki z młodzieńczym apetytem, wypróżniał półmiski, ale stanowczego kroku nie postawił.

Gdy tak sobie rozmyślał, że jednak czas już powziąć jakiś zamiar, usłyszał lekkie, jakby dziecięcą ręką pukanie. Pospieszony do drzwi, otworzył i poraz pierwszy zobaczył Zosię. Obrzucił ją podejzliwym spojrzeniem. Nie był on zarozumiałym ale też oczy miał i to dosyć duże więc wiedział że kilka młodych dziewcząt chętnie zamieniąby swoje

JANINA URBAN (Kurytyba)

ZEW KRWI

panieńskie nazwisko na jego, więc miał się na ostrożności i na widok nieznanego dziewczęcia starał się przenikliwym okiem odkryć jaki powód sprowadził wieczornego gościa. Zosia czując uporczywy wzrok na sobie, schyliła głowę uroczo w swym onieśmieleniu. Niezbyt wysoka, drobna, oświetlona blaskiem księżycy, wyglądała jak figurka z porcelany. Włosy jasne, faliste, ujęte niebieską wstążką, twarzyczka delikatna, nosek odrobinę zadarty i małe pełne usteczka, odbijały się od bladej twarzyczki, jak soczysta jagoda. Radecki, po sekundzie obserwacji, wyciągnął rękę i rzekł grzecznie: — Józef Radecki do usług. Proszę wejść... Czym mogę służyć?...

Dziewczę z nadzwyczajnym wdziękiem uniosło jasną głowę i spojrzało swemi oczyma błękitnymi, z wyrazem tak niewinnym, że Radecki aż odwrócił twarz, wstyd mu było podejrziwych myśli. Zosia z miną trochę, dziecięcą odrzekała dzwicznym głosem. — Jestem Sofia Zielńska, mieszkam od tam — małą rączką wskazała trzeci domek z rzędu. — w podwórku Narskich. — Umilkła zakłopotana, a po chwili znowu obrzuciła go tym czaruującym spojrzeniem i rzekła:

Tak tu miło, księżyc jasno świeci, może byśmy na dworze porozmawiali.

Radecki już nic nie myślał, szedł jak urzeczony obok dziewczęcia myśląc w duchu:

— Co za istota pełna blasku, anieli w niebie jaśniejsi być nie mogą. Usiedli na białej ławeczce, pod rozkozystą brzoskwinia. Noc była cudnie srebrzysta, lekki zefirek strząsał blade-różowe kwiaty brzoskwin, woń jaśminu, wspinającego się naokoło ganezka, upajała, ro-

Choroby dróg oddechowych drobiu

Drob, szczególnie młody, zapada na choroby dróg oddechowych. Dość często spotyka się kataru nosa oraz pleśniawkę.

Do powstania katarów górnych dróg oddechowych, oprócz bakterii chorobotwórczych, przyczyniają się gwałtowne zmiany temperatury, wilgoć w kurnikach, a szczególnie zbyt duże zagęszczenie, powodujące przegrzanie drobiu. Usposabia również do kataru nosa zła wentylacja pomieszczeń oraz brak witamin w paszy, szczególnie witaminy A. Jesienią można zauważyć u kurcząt wyciek z nosa, łzawienie, wybałuszenie jednego lub obu oczu, opuchnięcie głowy, potrząsanie głową, mokre pióra z przodu szyi, kichanie, otwarty dziób, spadek apetytu, zahamowanie w rozwoju. Często następuje śmierć wskutek wycieńczenia. Im ptaki młodsze, tym większe straty.

Zapobieganie. — Należy u-

nikać przyczyn wyżej wymienionych, które sprzyjają rozwojowi katarów nosa.

Leczenie. — Stosuje się preparaty sulfonamidowe oraz antybiotyki (streptomycyna, terramycyna).

Pleśniawka (aspergiloza) powstaje pod wpływem pleśni ściółki lub stęchłej paszy. Pleśniawka powoduje ciężkie zmiany w płucach. Chore ptaki zdradzają silną duszność oraz niedowład kończyn. Znaczący odsetek ptaków ginie.

Zapobieganie — ściółkę — a więc słomę, trociny, wióry — należy przechowywać pod dachem, bowiem wskutek zamoczenia, w ściółce rozwija się pleśń niezwykle niebezpieczna dla drobiu. Drob trzymać w suchych pomieszczeniach.

Leczenie — Brak środków leczniczych. Należy z kurnika usunąć źródła pleśni, t. j. zapieścić ściółkę oraz przeprowadzić dezynfekcję.

KRONIKA SPORTOWA

★ W skoku w dal, reprezentantka Polski, Krzesińska, zdobyła srebrny medal.

★ W eliminacjach o mieszczystwa świata w piłce nożnej mających się rozegrać w Chile w 1962 roku — reprezentacja Polski spotka się z Jugosławią w kwietniu roku przyszłego.

★ Nowy rekord świata w rzucie oszczepem ustanowił Amerykanin Bill Alley rzutem 86 m. i 38 cm. Ostatni rekord należąca też do Amerykanina Al Canteljo wynosił 86 m. i 04 cm.

★ W XVII Igrzyskach Olimpijskich, odbywających się obecnie w Rzymie, bierze udział 2.700 atletów należących do 83 państw. Dotychczas zawody Olimpijskie nigdy nie cieszyły się taką frekwencją jak obecnie.

★ Z ważniejszych wyników osiągniętych na Olimpiadzie należy wyliczyć następujące: Brazylia wygrała z Rosją w koszykówkę w stosunku 88 x 84, z Meksykiem 78 x 72, kwalifikując się do półfinału. Brazylia wygrała z Anglią w piłkę nożną 4 x 3, z Formozą 5 x 0, lecz z Włochami przegrała, odpadając do półfinału.

★ W skoku pływackim dwa złote medale zdobyła 17-letnia pływaczka niemiecka — Ingrid Kramer.

★ W zawodach szermierczych — floret — zwyciężył Rosjanin — Wiktor Idanowitch.

★ W pięcioboju klasycznym zwyciężyli Węgrzy przed Rosjanami i Amerykaninami.

★ W biegu na 100 m. zwyciężył Niemiec — Armin Harry z czasem — 10,2 sekund.

★ Amerykanie wygrali w pływaniu na 100 m. Carolyn Schuler i na 200 m. — William Tulliken.

★ Brazylianie E. dos Santos zdobył medal brązowy w tej konkurencji.

★ W rzucie dyskiem — Amerykanie zajęli pierwsze 3 miejsca a najlepszy wynik osiągnął Bill Nieder - 19,69 m.

★ Australia zdobyła 2 złote medale w biegu pływackim na 400 m.

★ Dotychczasowa punktacja przedstawia się jak następująco: 1) Rosja - 165,5 punktów, 2) Ameryka - 110, 3) Niemcy - 96, 4) Węgrzy, 5) Włochy. Polska zajmuje 9 miejsce, a Brazylia 22.

Krótkie wiadomości gospodarcze

● 24 Stanowa Wystawa bydła rasowego, która odbyła się niedawno w Porto Alegre, wykazała wyższość bydła rogatego — rasy Jersey, zwłaszcza jeżeli chodzi o cielecia i krowy mleczne. Na wystawie były reprezentowane rasy: Shorthorn, Aberdeen, Polled Hereford, Charoles i rasa holenderska.

● Wśród okazów owiec z psórod rasy "Borregos", Romney Marsh i Merinos wybiły się te ostatnie dzięki nadzwyczaj długiej i delikatnej wełnie.

● Dach kurnika pomalowany specjalną białą farbą wymyślił amerykański hodowca kur, by zneutralizować gorące promienie słoneczne, które nasświetlając dachówki kurników, powiększają bardzo ich temperaturę, a ta zaś wpływa ujemnie na apetyt kur oraz na ich nośność. Biała farba składa się z następujących elementów: w 15 litrach gorącej wody rozpuszcza się 5,5 kg. soli, 170 gramów ałunu, 950 cm. kubicznych rozpuszczonego cukru. Następnie dodaje się 17,5 litrów masy z wapna (wapno palone) i razem miesza się to wszystko, dolewając wody, by móc potem malować dach pedzlem. Przy dachu z blachy nie dodaje się soli.

● Hodowla nierogacizny w Brazylii obejmuje kilka różnych ras, z których najważniejsze są: Duroc Jersey, Wessex Sanddbeck, Landrace, Berkshire i Montana. Najbardziej rozpowszechniona jest rasa Duroc Jersey.

● Portoałegreńska fabryka sprzętów metalowych — A Metalúrgica Ferroarte LTDA. — pokazała na wystawie specjalny stół przenośny, który służy do operacji zwierząt domowych. Stół ten oddaje wielkie usługi weterynarom. Jest to pierwszy tego rodzaju przyrząd w Brazylii.

● Tegoroczny zbiór soi w Rio Grande do Sul ma osiągnąć według oficjalnych danych 300 tys. ton, z czego 160 tys. ton przeznaczonych są na eksport już to do innych Stanów, już to za granicę. Soja cieszy się wielkim powodzeniem u riograndeńczyków, zwłaszcza u hodowców bydła.

● Od dwóch lat Brazylia przestała sprowadzać mleko sproszone, dzięki fabrykom krajowym, które w ciągu roku ub. wyprodukowały ponad 33 tysiące ton. Z liczby 17 fabryk istniejących w całym kraju, 7 znajduje się w Stanie São Paulo, 6 w Minas, i 3 w Rio.

● Największymi eksportarami herwa-mate są Stany: Parana - 35 tys. ton, Santa Catarina - 12 tys. ton, Mato Grosso - 7 tys. ton, Rio Grande do Sul - 60 tys. ton. W ub. roku Brazylia eksportowała 54 tys. ton herwy, z czego największą poszło do Urugwaju, Argentyny i Chile.

● Byk przeznaczony na ubój, o wadze 450 kg. daje 225 kg. mięsa z kośćmi, skórę — wagi 25 kg. tłuszczu - 15 kg. Ponadto dostarcza: tłuszczu do przemysłu - 2 kg., mięsa z podgardla - 3,2 kg. wątroby - 4 kg. płuc 2,2 kg. i różnych innych "drobiazgow" nadających się do wyrobu nawozu, jak np. mąka z krwi, mąka z mięsa, mąka z kości itp.

POLSKA to kraj katolicki i kulturalny. Rozszerzaj jej kulturę i katolicyzm propagując tygodnik katolicki "LUD", bo on jedno i drugie podtrzymuje wśród Polonii brazylijskiej.

Sarna e Cocciatas?
ANTI SARNATELL
o último recurso

WITAJCIE LETNICY! — SZĘŚLIWEGO WYWCZASU!

UWAGA

Dla swej wygody poszukujący na tej plaży nowy

Hotel Paraizo

Jana Skoczka

Pokoje świetnie instalowane — Łóżka z materacami sprężynowymi — W pobliżu rzeka pełna ryb na rybołówstwo.

CENY PRZYSTĘPNE.

Avenida Paraizo (obok mostu) — MATINHOS, Paraná

właściwym sposobem i rzekła nieco załotnie.

Proszę zapamiętać że ja jego bardzo kocham.

Mimo woli oczy ich spotkały się. Zosia zatrzepotała powiekami jak motylek skrzydełkami. Po chwili odsunęła kędziorki zagładające nie dyskretnie w sposób oczy i dokończyła cicho.

Czasem przykro mi jest, ale szybko przemienie.

Młodzieniec pokręcił głową, mówiąc z podziwem:

— Przyznam się, że nie mogę zrozumieć, jak możesz posiadać tyle pogody, no i wogóle czuć się tak szczęśliwa.

Z wdziękiem przytaknęła główką. — Naturalnie że można. Po pierwsze, zgadzając się z Bożą wolą, po drugie, spojrzeć i myśleć o tych którym Pan Bóg bardziej ciężki krzyż przeznaczył, wobec nich znika nasze nieszczęście, albo przynajmniej nie tak strasznych wydaje się nam rozmiarów. Gdy pomyślimy, że nie jesteśmy sami, ale naokoło nas kręca się ludzie z podobnymi problemami jak nasze, serca ożywiają się i nabieramy nowej wiary w życie. Radecki wypowiedział cicho więcej do siebie niż do dziewczęcia. Co za dziwna istota! — Rozemniał się wesoło.

— Taką mnie już Pan Bóg stworzył. Ubolewam bardziej nad niedolą bliźniego niż nad swoją.

Zastanowiła się moment i dokończyła: — Jednak uważam, że dobrze mi jest z tem: — Pochyliła głowę, niezdecydowana czy wypada wypowiedzieć się szerzej czy nie. Role zmieniły się, teraz naprzemian ona spojrzała Radeckiemu wprost w oczy. Oczywiście badanie skończyło się z dobrym wynikiem. — Szlachetność była z jasnych oczu młodzieńca, tak że Zosia uspokojona, dokończyła życzliwie.

C.d.n.

Janina Urban

Przełomowe chwile w Afryce

CZARNY ŁĄD I STUDIA JEGO WYSLANNIKÓW NA UNIWERSYTETACH KOMUNISTYCZNYCH

Nowy Jork. — W siedzibie nowojorskiej Narodów Zjednoczonych mówi się obecnie więcej o nowych afrykańskich krajach, niż o innych problemach. W ciągu jednego tygodnia zarejestrowane zostały w kwaterze O.N.Z. trzy nowe narody na Czarnym Łądzie, a mianowicie republika Kongo, dalej Somalia i Malagasy (Madagaskar). W 1960 roku uzyskać ma członkostwo w O.N.Z. co najmniej siedem nowych państw afrykańskich, a gen. sekretarz Hammarskjöld przewiduje, iż w ciągu trzech lat 1960 - 62 zwiększy się liczba członków ONZ z 82 na 95, przy czym głównie Afryka dostarczy nowych członków i tym samym zwiększą się wpływy afrykańskie na forum Narodów Zjednoczonych.

Studenci z Nigerii w Polsce

Afrykańscy członkowie ONZ wyraźnie pozostają w orbicie wpływów komunistycznych i skłaniają się do zachowania jednak neutralnej roli w każdym zagadnieniu między Wschodem i Zachodem. Sowiety działają w nowej republice Kongo i m. in. doniesienia z Leopoldville wskazały, iż Mokwa zamierza nabyć w stolicy Konga na użytek sowiecki jeden z najpiękniejszych gmachów, zbudowany przez Belgów. Będzie to nowa kwatera komunistycznych sił na Czarnym Łądzie. Doniesienia z Nigerii Zachodniej Afryki ujawniają, iż Moskwa przyciąga masowo studentów afrykańskich m. in. na studia do Warszawy, Pragi i uciełnie sowieckie. Murzyni afrykańscy uzyskują łatwiej dyplomy uniwersyteckie za żelazną kurtyną, niż na uczelniach w zachodnim świecie. Afrykańscy studenci podejmowani są w stolicy Polski gościnnie i szkolą się na politechnice

warszawskiej na przyszłych techników i inżynierów. Chaos, jaki zapanował w republice Kongo, po proklamowaniu niepodległości i rozluźnieniu więzów z Belgią — wywołał w Stanach Zjednoczonych obawy, co do dalszych wstrząsów na Czarnym Łądzie. Wielkie koncerny kopalniane w nowej republice Konga zamierzają jednak prowadzić dalej produkcję miedzi i kobaltu w obfitującej w mineralne bogactwa prowincji Katanga, co do której zachodzą możliwości, iż oderwie się ona od Konga i połączy się z północną Rodezją.

Kongo i portugalska Angola

W siedzibie ONZ mówi się również o losie portugalskich posiadłości, jak Angoli, przyległej do Konga. Zaznaczyć warto, iż dyplomaci portugalscy traktują swe kolonie na Czarnym Łądzie, jak Angolę i Mozambik raczej, jako prowincje portugalskie i m. in. podkreślają, że mieszkańcy Angoli są obywatelami portugalskimi. Portugalia była pierwszym kolonialnym mocarstwem na Czarnym Łą-

dzie, a Angola stanowi największe zamorskie teritorium Portugalii, na którym nawiasowo nie doszło do rozruchów ani walk. Niemniej Portugalczycy żywią obecnie obawy, iż chaos w nowej murzyńskiej republice Kongo może przekroczyć granice polityczne Konga i odbić się ujemnie na wewnętrznej sytuacji w Angoli.

Zdaniem obserwatorów portugalskich — państwa europejskie, jak Belgia — przyznają przedwcześnie niezawisłość Kongo — stwarzają w Afryce próżnię, którą usiłują wypełnić — Sowiety, chcąc odgrywać rolę opiekunów nowych narodów murzyńskich na Czarnym Łądzie. Ośrodek mineralnego bogactwa nowej republiki murzyńskiej Konga znajduje się w prowincji Katanga, która dopiero od początku bieżącego stulecia rozpoczęła eksploatację swych olbrzymich zasobów miedzi i drogiego kobaltu oraz rudy uranowej i cynku. Mnóstwo Amerykanów pracuje w Elisabethville, głównym mieście prowincji Katanga, gdzie ulokowane są wielkie kapitały inwestycyjne europejskie i amerykańskie, m. in. przy produkcji aluminium i kobaltu.

(„Narodowiec” - L. Lech)

UŚMIECHNIJ SIĘ...

Subtelny doktor

Poczuwszy się już zdrowym, pacjent wręczył na pożegnanie lekarzowi czek na 30 dolarów.

Doktor spodziewał się 50 dolarów, więc cglądając czek, rzekł: — Pan ma bardzo dziwny sposób pisania 5-tki... Boję się że w banku wezmą ją za 3-ke...

Ciekawość

— Po cóż ty, Jasiu, stoisz przed lustrem z zamkniętymi oczyma?
— Przez ciekawość. Chcę zobaczyć, jak wyglądam kiedy śpię.

„Towarzyskie” spotkanie

Dwaj dystyngowani panowie, którzy są wrogami w swoim za-

wodzie, spotykają się na jednym chodniku. Udając, że nie widzą jeden drugiego, pierwszy mówi na głos:

— Ja nie kłaniam się tobrni! — Podnosząc szybko kapelusz - drugi odpowiada: — Ja natomiast kłaniam im się.

CZYM WIĘCEJ będzie nowych prenumeratorów, tym dłużej „LUD” utrzyma się po tej samej cenie i tym lepiej będzie mógł być redagowany. Więc zdobywaj jaknajwiększą liczbę nowych prenumeratorów, bo to leży w Twoim interesie.

RZECZY CIEKAWY I PRAWDZIWE

SAMOOBRONA...

W celu zwalczania wpływów (uznanych za szkodliwe w Rosji) kapitalistycznego i burżuazyjnego tańca „rock and roll”, rząd sowiecki postanowił lansować jedenaście nowych tańców, których rytm i melodie zostaną wybrane z rosyjskich tańców ludowych. Trzy pierwsze nowe utwory taneczne noszą nazwy: „Spacer”, „Walc hiszpański” i „Przyjaźń”.

CUDOWNE UZDROWIENIE W LOURDES

Dr. Olivieri, przewodniczący Biura lekarskiego w Lourdes otrzymał zawiadomienie z 2 czerwca b. r. od ks. kardynała Montini, arcybiskupa Mediolanu, w sprawie uzdrowienia 43-letniej panny Magdaleny Carini, w dniu 15 sierpnia 1948 roku. Cudowny charakter tego uzdrowienia, stwierdzonego przez lekarzy uznany został przez kardynała Montini.

Mając dziesięć lat Carini zachorowała na gruźlicę kręgosłupa. Chora przybyła do Lourdes pomimo zakazu lekarza, który ją leczył w klinice w San Remo.

Dr. Olivieri zbadł ostatnio p. Carini i oświadczył: „Pokazaliśmy ją w doskonałym zdrowiu naszym kolegom podczas specjalnej wizyty w Biurze lekarskim”.

WYNALAZEK SZCZOTKI DO ZĘBÓW

Wieżień William Addis, ośmioletni w 1870 roku w czasie zamieszek Gordona, sporządził w swojej celi w więzieniu Newgate (w Anglii) pierwszą szczoteczkę do zębów z kości, którą znalazł na podwórku więziennym i ze szczytności, którą wyciągnął ze szczotki do zamiatania podłogi. Gdy został zwolniony z więzienia, sprządał się z wyrobu i sprzedaży szczotek do zębów, które osobliwie wyrabiał w małym warsztacie.

„BIEDAK” POZOSTAWIŁ MAJĄTEK 365.000 DOL.

Chicago. — Wytwórca perk, niemieckiego pochodzenia, 78-letni Max Roeder, z pnr. 3830 N. Marshallfield, który zmarł na atak serca w windzie budynku przy 117 N. Wabash w Chicago w dniu 9

marca, a uchodził po prostu za biedaka, pozostawił majątek, starannie ukrywany przed okiem ludzkim, wartości 365.000 dol.

Roeder miał w chwili zgonu tylko jedno ubranie, trochę bielizny i 120 dol. w gotówce. Wszyscy sądzili, że to jest wszystko, co Roeder posiadał.

PO SZNUROWEJ DRABINIE DO OLTARZA

W grocie Monfalcone, położonej 120 stóp pod poziomem ziemi w pobliżu Goricii, prow. Wenecja, odbył się ślub młodego speleologa (badacz jaskiń) włoskiego Borysa Franceschini z Renatą Ossani. Żeby dostać się do groty, w której ustawiono ołtarz, ksiądz, świadkowie i młoda para, ubrana w kostiumy speleologów, musieli zejść 120 stopowym korytarzem po sznurowej drabinie. Ślub odbył się przy świetle pochodni oświetlających malowniczo stalaktyty oraz przy dźwiękach utworów Haendla i Gounoda wykonanych na skrzypcach i harmonijce.

KARDYNAŁ-FILATELISTA

Kardynał Spellman jest największym filatelistą w Stanach Zjednoczonych, a może nawet na całym świecie. Kolekcja jego znaczków jest obliczana na sto tysięcy dolarów. Arcybiskup Nowego Jorku wzbogaca swój stan w dalszym ciągu.

Kardynał Spellman zachęcił wiernych do poparcia zbiórki pieniężnej, która ma się przyczynić do budowy narodowego muzeum filatelistycznego w Filadelfii.

Pocztą watykańską, która wie o tem zamiarownik Księcia Kościoła zalicza go do swoich najwierniejszych odbiorców.

LUZKA CHYTRÓŚĆ W PTASIM DZIOBIE

W Brooklynie niejaki Sam Maiorana jest posiadaczem 40-letniej papugi, klnące jak stary marynarz i mającej, według orzeczenia sąsiadów Sama, „nikczemny i obelżywy język”. Obrażeni poszli do sądu i tu domagali się zadośćuczynienia ze strony oskarżonego. Jednak wyrok musiał być odłożony, bowiem papu-

ga, przywołana do wykazania swych zdolności, trzymała przez dwie bite godziny dziób zamknięty na cztery spusty.

PIERWSZY Z PORCELANY

Duchateau, francuski ap-tekarz z Saint Germain, pierwszy wykonał z szlaczony z porcelany. Pierwsza próba nie udała się, dlatego też Duchateau wszedł do spółki z paryskim technikiem dentystycznym Dubos de Chemant, któremu udało się wykonać zdatny do wstawiania zęb porcelanowy. Patent na ten ząb wydał Ludwik XVI w 1786 roku.

PO 67 LATACH, LIST DOTARŁ DO MIEJSCA PRZEZNACZENIA

List nadany w roku 1893 dotarł do miejsca swego przeznaczenia w roku 1960. Oto wydarzenie, które zanotowano w Nior (Francja). Pewien przedstawiciel handlowy, objeżdżający w roku 1893 okolice Nior nie mógł wrócić do swej firmy w dniu mu wyznaczonym. By pracodawca p. Tisseau z Nior nie tracił nie potrzebnie czasu na czekanie, wysłał mu list, w którym wyjaśniał przyczyny, które uniemożliwiają powrót.

List został nadany w Secondigny, które jest oddalone od Nior 45 km.

Pracodawca pisma nie otrzymał i w międzyczasie on jak i jego pracownik, zmarł. List jednak jak się obecnie okazało, nie zaginął. Po prostu wędrował i po 67 latach dotarł na miejsce przeznaczenia, gdzie zamiast p. Tisseau odebrał go jego spadkobiercy, małżonkowie Metayer, hurtownicy bławatów w Nior.

CI MAJĄ ZDROWIE...

Jeżeli Anglicy umierają, to chyba tylko przez rozragnienie. Oto garść notatek z gazet:

„Mrs. Squire lat 68, została ukarana grzywną 1 funta za wzięcie swego 6-letniego wnuka na tylnym siedleku motocykla. — Taka jazda jest niebezpieczna dla dzieci! oświadczył sędzia”.

„Mr. Blowsen, lat 93, został poturbowany przez rozszalonych ludzi, stojących w ogonku na przystanku autobusowym. Mr. Blowsen bowiem wskoczył do autobusu w biegu przed przystankiem...”

„84-letni Mr. Royblith poprosił o roczny urlop ze stanowiska sekretarza klubu sportowego, gdyż wyrusza w podróż dookoła świata”.

STANISŁAW JAROSZ

OPIS KOLONII RIO DA PRATA

listownie, by się od nas odczepił i zostawił nas w spokoju, bo my nic nie wiemy. Mamy swego księdza, od którego żadnej wiadomości na ten temat nie mamy. Ma się rozumieć, że gdy nasz ksiądz do nas przyjechał ze Mszą, powiadomiliśmy go o tym, a on nas zapewnił, że bez biskupa to się stać nie może. Widocznie ksiądz z Ribeirão chce najpierw przyciągnąć ludzi, ażeby mu potem było łatwiej tę sprawę załatwić z biskupem. To było za naszego ks. proboszcza Alojzego Orszulika.

Przez parę lat potem mieliśmy spokój, aż tu już za ks. proboszcza Bronisława Niemkiewicza przyszła wiadomość, że rozporządzeniem ks. biskupa, należymy do parafii Ribeirão Grande. Zrobiło nam się smutno bardzo i powiadomiliśmy mieszkańców z Ribeirão Grande, że jeżeli tak ma być, to zostawimy kaplicę dla ks. waszego, ale wszystkie sprzęty i szaty kościelne zabierzemy do Rio da Prata i tam będziemy chodzić do kościoła, na dowód, że tego nie uznajemy. Gdy przyjechał ks. proboszcz Niemkiewicz, który był powiadomiony przez biskupa o tym dekrete, zaczęliśmy się naradzać. Proboszcz nam doradził, aby wysłać delegację do ks. biskupa z prośbą o cofnięcie tego dekretu, bo my Polacy tylko po polsku umiemy się spowiadać i sakramenta św. w tym języku przyjmować i inne sprawy kościelne po naszymu załatwiać, że wogóle ksiądz obcej narodowości nam nie odpowiada, bo i dużo obyczajów polskich i religijnych musielibymy zaprzestać. Dostyć, że ks. biskup wysłuchawszy z zadowoleniem naszej delegacji, przyznał nam szacunek i dawniejsze rozporządzenie cofnął i do tego czasu należymy do parafii Paraguaçu. Pomimo tego, że odległość do Paraguaçu wynosi 100 km., a do Ribeirão 20 km., jednakże narodowość w tym wypadku odegrała właściwą sobie rolę w religii, na co duchowieństwo brazylijskie dobrze zważa, aby utrzymać na najwyższym szczeblu wiarę katolicką. Jak już w początku napisano — ks. proboszcz Jan Kominek założywszy tę kolonię, był pierwszym naszym proboszczem, odwiedzając nas e ks. wikarym Janem Olszówką 3 do 4 razy do roku.

W 1930 roku proboszczem nastąpił ks. Franciszek Zdziebio. Za jego czasu odwiedzali nas księ-

ża: Wiktor Dewor, ks. Szymon Sojka i ks. Jan Pitoń. W 1934 roku proboszczem nastąpił ks. Alojzy Orszulik, ten nas często odwiedzał, już częściej, bo co dwa miesiące. Za jego czasu odwiedzali nas księża: ks. Hajduk, ks. Józef Klaper, ks. Henryk Jaworski, ks. Józef Walkowiak, ks. Franciszek Madej, ks. Franciszek Wierzbica i parę razy był u nas proboszcz z Itaipópolis, ks. Pawlik. Za czasów ks. Józefa Walkowiaka oderwana jest od naszej parafii kolonia Palmito, obecnie zwana Fatinel, zamieszkała w tamtych czasach przez samych kabboków, którzy nie umieli uszanować ni księdza, ani zachować się jak należy w kaplicy, podczas Mszy św.

W 1936 roku przybył do nas proboszcz ks. proboszcz Bronisław Niemkiewicz. Ten prawie zawsze przyjeżdżał do nas sam, czasem tylko w początkach wysłał tu księdza Franciszka Wierzbę, a w końcu księdza Czesława Dukieła i starszka Jana Olszówkę, który chce w tej parafii pozostać do śmierci. Ks. Bronisław Bauer odwiedzał nas od roku 1959, już za ks. proboszcza Ryszarda Gogola, który nastąpił po ks. Niemkiewicza w roku 1958. Na miejsce ks. Bauera ma przybyć na Paraguaçu nowy ksiądz wikary, może z Polski i ma tu do nas przyjeżdżać jak mówił ks. proboszcz i tego przyjazdu spodziewamy się w lutym. Będzie nim ks. Tadeusz Wróbel.

Nasza kolonia nie wydała żadnego księdza, pomimo tego że dwaj ojcowie Kaleuscy posłali swoich synów do Kurytyby do Seminarium na naukę, ale chłopaki uciekli stamtąd, prawdopodobnie z braku powołania, wolać pracować na roli, niż kształcić się w tej dziedzinie. Dlatego z Praty kształcą się w zakonach na siostry. Dotychczas oprócz jednej dziewczyny, obecnie zameżna, która jest na Waranerze nauczycielką, nikt z młodzieży polskiego pochodzenia na naszych koloniach nie kwapi się do posiadania większego wykształcenia, pozostając najwyżej i to nie wszyscy, na poziomie szkoły powszechnej. Dlatego o inżynierach, adwokatów, doktorach, z tutejszej Etnii polskiej mowy nie ma. Ktoś wśród nich trafi się jako rzemieślnik, kowal, stolarz, krawiec, no i teraz z powodu używania coraz więcej samochodów — sporo z nich uczy się na szoferów i jeź-

dzą już kamionami, własnymi lub ojcowymi, a czasem są i szoferami i innych. Przeważnie żyją i pracują na roli, uprawiając przede wszystkim kukurydzę, jasiole, pszenicę, żyto i ryż na suchym; sadzą ajpy t. j. mandiokę, bataty słodkie i kartofle, które często zabija zaraza, z powodu niedobrania przez hodowcę obsypywania co jakiś czas proszkiem owadobójczym (sinyim kamieniem). Hodują też arbuzy, pomidory i inne warzywa udające się dobrze w tym klimacie. Parę lat przed tym sporo kolonistów rzuciło się na hodowlę tytoniu, bo to zawsze weźmie się grosz za to odrzu, gdyż kompania z góry naznacza cenę, na różne klasy owego produktu. Sadzą tytoń trojaki: jeden na eksport, suszony w dużych szopach; do zapotrzebowania w kraju dwa gatunki, jeden suszony w szopach, a drugi ogniem w suszarniach. Na pobudowanie suszarni kompania udziela pożyczki na cegle i dachówkę a nawet na opłacenie przywiezienia materiału do domu z cegielni.

Poza piugiem i broną rolnicy tutejsi nie używają innych maszyn do uprawy roli, jedynie do młócenia zboża Rio da Prata posiada cztery maszyny. Dwie z nich małe, które wyrzucają targaną słomę, a dwie szeroko młotne do prostej słomy. Jedna z tych maszyn, należąca do p. Tybuszka, nawet wieje i ta ma największy popyt, bo młóci nie tylko na Pracie ale i na Santa Teresina, Varanerze, Miradorze i na Rio do Campo. Wszystkie te maszyny są produkcji polaka z Parany p. St. Szczypiora.

Prefektura z Taió też podarowała młóczarnię kolonistom z Rio do Campo, ale innego typu, wraz z motorem; używaliśmy ją parę razy i chociaż więcej — nie młóci tak szybko jak te z Praty. Wszystkie młóczarnie oprócz jednej p. Kalewskiego, poruszanej kieratem, t. j. końmi, są pędzone motorami.

Kompania tytoniowa namówiła kolonistów do nabycia opielaczy do tytoniu i płuków do obsypywania tegoż, tak samo podewaczki i obkurzaczkę tytoniu proszkiem trującym dla zabicia owadów dziurawiących liście i to plantatorzy tytoniu posiadają, te obkurzaczkę przydają się też i do jasioł, kartofli i t. d.

Kupcem polskim - pierwszym - na Pracie był p. Feliks Czyż, emigrant z Polski. Nastąpił tu w 1937 roku.

Adwokaci:

DR. EDWARD ŻELAK

Załatwia sprawy cywilne, handlowe, kryminalne, robotnicze i naturalizacje. Przeprowadza inwentarze.

Rua Emiliano Pernetá n.º 10 - 4.º piętro - Conj. 401 (Esq. Pr. Zacarias) - Edif. Quinco Cabral. - Telefon 4-0278 CURITIBA

DR. BOL. SLIWANY

Rezydencja: Rua Brigadeiro Franco, 542 - Telefon 4-5496. Biuro: Rua XV de Novembro, 240, 2.º andar, Sala 9. CURITIBA - PARANÁ

Załatwia wszelkie sprawy adwokackie. Mówi się po polsku.

DR. JAN GRABSKI i DR. C. J. GRABSKI

Rua Dr. Murici, N.º 542 - 2.º andar - Sala 206 Edifício Pedro Demeterco CURITIBA - PARANÁ

DR. LUCJAN KASPSZAK

Praca Osório, 45, 1.º and. 105. Załatwia wszelkie sprawy adwokackie. - Przeprowadza naturalizacje. MÓWI SIĘ PO POLSKU

DR. PAWEŁ FILIPAK

Rua Cândido Lopes, 205, - 2-gie piętro - Conjunto 24. Edifício Brasilino Moura. CURITIBA - PARANÁ

DR. L. A. SOKOŁOWSKI

Praca 8 de Janeiro, 662 SÃO JOSÉ DOS PINHAIS Sprawy cywilne i kryminalne - w Kurytybie i interiorze - rozmawia po polsku

Dentyści:

DR. WINCENTY FLENIK

Godziny przyjęć: od 8 - 11 od 2 - 6. Rua Voluntários da Pátria, 620 - Curitiba.

DR. BONIF. SIELSKI

Konsultorium: Rua Marechal Floriano 96, esquina da Rua 15 de Novembro, 8.º andar, sala 81, przyjmuje we wtorki, czwartki i w soboty od 9 - 11, i od 2 - 7, a przy Rua Paulo Glaser, 200, w środy i w piątki od 2-jej do 9-tej.

Lekarze:

DR. ED. TEMPSKI

Praktykował w szpitalach w Polsce.

Przyjmuje od godz. 8-jej do 12-jej.

Rezydencja: - Ulica 7 de Setembro 3230, - Fone: 4-5921 CURITIBA - PARANÁ

DR. GABRIEL NOWICKI

Dyplom uniwersytetu Paryskiego Były Profesor Univ. Parańskiego Po powrocie z Europy przyjmuje: Farmácia Stellfeld, Pr. Tiradentes 530, od godz.: 9 - 13. - Rez.: Carlos de Carvalho 369, od godz. 15 - 17. Choroby ogólne. - Specjalność schorzenia nerek i dróg moczowych.

DR. WOLFGANG KRAUSE

CLINICA GERAL DE ADULTOS E CRIANÇAS

Doenças de senhoras, doenças venéreas.

Operações

Das 10 às 12 - Das 13 às 16 Das 19 às 21 horas. - Avenida República Argentina, 3393, - Curitiba, no bairro do Portão.

DR. MENDES DE ARAUJO

Leczenie bez operacji: hemoroidów, zylaków, chorób żołądka, wątroby i wewnętrzne. Przyjmuje od 3 - 6. Rua Dr. Murici 439, 5-te piętro, Apt. 54. Edifício São Lourenço - Tel.: 4-0268 - CURITIBA

DR. ST. BEMBEN

Klinika ogólna: leczy choroby kobiece, choroby żołądka, wątroby i wewnętrzne. Kons.: Praça Zacarias, 80, 3-cie piętro, sala 306. Przyjmuje w II, III i V od 9 - 12 i od 15,30 - 18,30; w IV i VII od 16 - 19. Rez.: Rua Dr. Keller, 393 CURITIBA - Telefon: 4-2644

DR. LUDWIK RYDYGIER

Mówi po polsku. 4 lata praktyki w szpitalach USA. Kurs specjalizacji w New York, P.M.S.H. Choroby kiszki oddechowej, Hemoroidy, Fistyły i. t. p.

Kons.: R. José Bonifácio 110. Przyjmuje od 10-tej do 11,30 i od 15 - 18. - Telefon: 4-8494. Rez.: R. Amazonas Marcondes 954, Bacacherl. - Tel.: 4-5473.

DR. J. A. DOBROWOLSKI

Lekarz chirurg - Choroby kobiece. - Klinika ogólna. Kons.: Praça Tiradentes, 332. Rez.: Rua Treze de Maio, 879. Telefon: - 4-6380. Przyjmuje od 9 - 11 i od 3 - 6.

CASA SAITO LIMITADA

NAWOZY - MASZYNY - MOTORY
POMPY - TRAKTORY
NASIONA I WSZELKIE NARZĘDZIA ROLNICZE
Centrala - Ulica Carlos de Carvalho, 366 - C. P. 980
Skład filialny - Ulica 7 de Setembro, 1.910
KURYTYBA - PARANÁ
PROŚCIE O KATALOGI I INFORMACJE.
Firma chce zadowolić swoich klientów pod każdym względem.

PEKAO - PACZKI ŚWIATOWEJ SŁAWY

Polecamy dla wszystkich rodzin w Polsce POMOC na JESIEN i ZIMĘ - przez PRZEKAZY - PACZKI PEKAO.

Wyłącznie PACZKI-PEKAO dostarczane są do domów BEZ CŁA i BEZ ŻADNYCH DODATKOWYCH OPŁAT.

CENTRALA W WARSZAWIE i Oddziały: GDYNIA, SZCZECIN, KRAKÓW, NOWY TARG, RZESZÓW i KIELCE - szybko wykonują Wasze zlecenia.

PACZKI PEKAO t.zw. "DO WYBORU" są b. korzystne, bowiem odbiorca w Kraju wybiera ze składów PEKAO najbardziej potrzebne mu towary, względnie podnosi gotówkę.

Po informacje i katalogi zwracajcie się do:

PRZEDSTAWICIELKI PEKAO NEW YORK, P. HALINY BERGMAN - São Paulo - Ana Cintra 295, ap. 51, Tel. 52-87-29. Adres dla Korespondencji: Caixa Postal 5127.

1. WARSZAWA 2. KRAKÓW 3. GDYNIA 4. SZCZECIN 5. NOWY TARG 6. RZESZÓW 7. KIELCE

JUZ SIEDM ODDZIAŁÓW P.K.O. DOSTARCZA
PACZKI PEKAO W POLSCE
NAJSZYBSZA POMOC
GWARANTOWANA DOSTAWA

ŻĄDAJCIE CENNIKÓW OD UPOWAŻNIONYCH PRZEDSTAWICIELI LUB PISZCIE DO

Peкао

Trading Corporation

25 BROAD STREET, ROOM 443
NEW YORK 4, N. Y. - Dept.

Życie i sprawy POLONII ZAGRANICZNEJ

St. Zjednoczone

WASHINGTON ZAINTERESOWANY KONWENCJĄ KONGRESU POLONII AMERYKAŃSKIEJ W CHICAGO

Washington. (ZPPA). - Piąta Krajowa Konwencja Kongresu Polonii Amerykańskiej która odbędzie się w Chicago w Hotelu Sherman, w dniach 30 września, 1 i 2 października budzi zupełnie zrozumiałe zainteresowanie w Washingtonie.

Od czasu ogłoszenia daty i miejsca konwencji, różne agencje rządowe w Washingtonie zwracają się do naszego biura w Washingtonie o informacje i szczegóły w sprawie konwencji. Duże zainteresowanie Konwencją wykazują również amerykańskie agencje prasowe.

O informacje co do programu Konwencji i otrąd wróciła się również do nas rządowa Agencja Informacyjna U.S. Information Agency, Radio Free Europe i Voice of America.

To zainteresowanie czynników rządowych, prasy i radia jest zupełnie zrozumiałe. Kongres Polonii Amerykańskiej jedyną tego rodzaju reprezentacyjną polityczną organizacją Polonii Amerykańskiej istnieje już przeszło 16 lat, a praca i różnorodna działalność Kongresu Polonii jest dobrze znana i należycie oceniana w Washingtonie.

Washington wie dobrze, że Kongres Polonii lepiej niż jakakolwiek inna organizacja w świecie pojmuje niebezpieczeństwo komunizmu, bezustannie zwalcza komunizm i infiltrację komunistyczną w tym kraju oraz stale od lat przeszło szesnastu ostrzega nasze czynniki rządowe przed

CASA 3 "B"

Rua Riachuelo 308 - Curitiba - Paraná
WIELKI WYBÓR: - Ubrania gotowych, kapeluszy, bucików, koszul, etc. Artykuły wogóle dla mężczyzn, kobiet i dzieci.
Po cenach fabrycznych - Atacado e varejo

CASA KANIĄK

ZAKŁAD KRAWIECKI
Artykuły męskie i dla dzieci
Wykonuje się ubrania męskie i kostiumy. Materiały krajowe i zagraniczne. - Ceny niskie.
Rua Dezembargador Westfalen, 178, - Tel.: 4-6838 - Curitiba

CASA CRUZEIRO

Sielski, Sbalqueiro & Cia.
Fone 4-1749
Praca Coronel Enéas, 152
Filial: Rua José Bonifácio, 61
Zelazstwo, naczynia, Szkło, farby, oleje, pokosty, nasiona ogrodowe, artykuły na prezenty itp. - CENY NISKIE

CASA TAROBÁ

AV. JOÃO PESSOA, 111
As melhores GELADEIRAS, TELEVISORES. - Consulte nossos preços e condições de pagamento.

CASA DOS PINTORES

WERNECK & CIA. LTDA. "ROCHEDO"
FABRICA DE TINTAS, ESMALTES E VERNIZES
Praca Osório - Edifício ASA - Fone: 4-6460 - Cx. P.: 347 - Mówi się po polsku

Farmacia e Drogeria Stellfeld

Jedyna specyfikowana
IEMAOS BARBOSA LTDA.
CURITIBA

Matriz: Rua Tiradentes 530
Filie: Rua Riachuelo, 138 i FARMATEL, Travessa Oliveira Belo, 71. Są to apteki prowadzone przez Profesorów Fakultetu Farmaceutycznego, które sprzedawają najtaniej w Kurytybie i są godne zaufania.

Retificadora BRASPOL LTDA.

Odnawiamy wszelkie typy motorów samochodowych. Robota gwarantowana i szybka. CENY PRZYSTĘPNE.
Rua Marechal Floriano 1773 - Fone: 4-2635
CURITIBA - PARANÁ

FARTUSZKI

Konfekcje z materiałów własnej Fabryki, w stalych kolorach w oryginalnych deseniach dla Pań i Dzieci można nabyć w wielkim wyborze od Cr\$ 52,00 w składzie.

Casa Hoffmann

CURITIBA - PARANÁ
R. Claudino dos Santos, 52 (Antiga Praça da Ordem)

ALBERTO NIGRO S. A.

IMPORTAÇÃO - COMÉRCIO - REPRESENTAÇÕES
FUNDADA EM 1928

Specjalnością w Materiałach do Budowy
Instalacje Hydrauliczne i Sanitarne. Przyrządy kompletne dla łazienek i kuchni. Umywalnie, zlewy, wanny "bidés", vasos W.C.", Kafele, rury żelazne lane i galwanizowane. Skrzynie do wody, rury z cementu - "amianto", "Ladrilhos Ceramicos". Wybór w narzędziach, rury kamienne itp. Znani dostawcy materiałów dla budowli rządowych, kościołów i kolegiów, szpitali i uniwersytetów.
RUA DR. MURICY, N.º 419 - CAIXA POSTAL 480
CURITIBA - PARANÁ

A MODESTA

JANA GŁODZIŃSKIEGO
Rua José Bonifácio, 122

WIELKI WYBÓR OBUWIA I MATERIAŁÓW ŁOKCIOWYCH
PO CENACH BARDZO NISKICH.

COMERCIAL POLPARANÁ S/A.

Alameda Carlos de Carvalho, 356/360 - Telefon 4-1574
CURITIBA - PARANÁ

OTRZYMALISMY, BEZPOŚREDNIO Z POLSKI:
Brony 36-cio talerzowe, marki "WISLA", produkowanej przez Słupską Fabrykę Narzędzi Rolniczych.
Cena Cr\$ 105.000,00.
Drut kołczasty oraz skobelki ocynkowane (grampos p/cérca)

OCZEKUJEMY W LISTOPADZIE:
Sadzonki ziemniaków, następujących gatunków: CAPELLA, WYSZOBORSKIE i FLISAK, w skrzynkach 30-to kilowych.

UWAGA: - Ponieważ otrzymamy ograniczoną ilość, zainteresowani niech składają swoje zamówienia natychmiast.

W drodze: - Liczniki elektryczne (medidores de luz), oraz węgiel do kin (carvão para cinema).

SAO PAULO

● São Paulo - Capital. — O estudo sobre investimentos estrangeiros no Brasil revela, que há atualmente no país 2.038 investimentos estrangeiros procedentes de 38 países, 1.741 companhias brasileiras que participam de recursos externos e 220 filiais brasileiras de sociedades estrangeiras. A fundação de novas empresas está prosseguindo animadamente.

ESTADO DA GUANABARA

● Rio de Janeiro - A vinda do ministro alemão von Brentano ao Rio de Janeiro prevê a conferência dos chefes de missões diplomáticas alemãs na América do Sul com os embaixadores latino-americanos acreditados junto ao governo brasileiro a fim de discutir os assuntos econômicos e os investimentos alemães no Continente Americano. Fala-se da assinatura de um acordo cultural entre o Brasil e a Alemanha.

RIO GRANDE DO SUL

● Porto Alegre - Um inquérito feito pela Federação das Indústrias deste Estado revela os dados seguintes: - falta de energia elétrica - 62%, falta de crédito - 59%, concorrência de outros Estados - 48%, falta no abastecimento de matérias-primas - 43%, dificuldades no transporte - 40%, falta de mão-de-obra especializada - 34%.

BAIA

● São Salvador - O novo frigorífico a ser brevemente construído em S. Salvador possuirá uma área de 5 mil m², terá a capacidade para guardar 5 mil toneladas de carne. O capital da empresa "Mafrisa" será elevado para 300 milhões de cruzelros. Ações especiais serão subscritas pelo Fundo do Desenvolvimento Agro-Industrial.

DISTRITO FEDERAL

● Brasília - Há no Brasil 12 partidos políticos que tem os mais variados programas políticos. Os pequenos partidos, não podendo competir com os grandes, vêm-se obrigados a aderir aos partidos grandes, naturalmente e troca de algumas vantagens, como por exemplo importantes cargos federais ou estaduais. Os esforços destes pequenos partidos pode-se resumir em poucas palavras: Senhores — quem dá mais?

RIO GRANDE DO NORTE

● Natal - Sobrevoaram a capital quatro aviões de treinamento adquiridos pela FAB dos Estados Unidos. Es-

Você Sabia...

● Que o primeiro relógio de bolso foi fabricado no ano de 1542, por Pedro Henlein, serralheiro de Nuremberg, Alemanha, inventou um relógio para uso pessoal que pela sua forma peculiar, tornou-se famoso sob a denominação "ovo de Nuremberg"?

● Que um avião bombardeiro pesado moderno tem: Instalações anticongelantes suficientes para aquecer 120 casas de cinco cômodos; tanques suficientes para abastecer um automóvel em 16 viagens à volta da terra; fios suficientes para 285 casas de cinco cômodos e força propulsora equivalente à de 400 automóveis — ou 9 locomotivas?

● Que as badaladas do famoso relógio "BIG-BEN" são ouvidas na Austrália, a 20 mil km. de Londres, antes de serem ouvidas na rua ao pé da torre. Transmitido pela British Broadcasting Corporation, o som das badaladas segue a velocidade da luz — 300.000 quilômetros por segundo e alcança a Austrália em menos tempo do que levam as ondas sonoras para chegarem do alto da torre ao chão?
(J. Reyes).

tes aviões têm um gancho na bequilha, que permite pouso seguro na pista do porta-aviões. Sabe-se que mais aviões deste tipo serão entregues brevemente à Força Aérea Brasileira.

PERNAMBUCO

● Recife - Os últimos comícios eleitorais no Norte do País feitos pelos senhores Milton Campos e Jango, permitem estabelecer cálculos extra-oficiais, segundo os quais os dois candidatos à Presidência da República possuem mais ou menos o número igual de eleitores, a saber: Jango - 4.093.000 e Milton Campos - 3.966.000.

SANTA CATARINA

● Florianópolis - Toda a imprensa local comenta a última entrevista do Sr. Arcebispo de Porto Alegre Dom Vicente Scherer concedida a "Folha da Tarde", na qual S. Excia condenou a participação de sacerdotes na política e afirmou, que o nacionalismo do PSD e PTB vai se tornando sinônimo do comunismo. Dom Vicente terminou sua entrevista, dizendo, que ficou desapontado com o marechal Lott quanto a sua atitude a respeito da Lei de Bases e Diretrizes do Ensino.

PIAUI

● Teresina - Estão sendo organizadas no Piauí as primeiras Ligas Camponesas, simpatizantes abertos do comunismo. O que porém deve-se lamentar, é que essas Ligas contam com o apoio do Governador e do Poder Legislativo. Personalidades de destaque mostram-se apreensivas com o desenvolvimento daquelas organizações.

MINAS GERAIS

● Novas e perigosas brechas na represa. Belo Horizonte. — Novas fendas estão aparecendo na barragem da Pampulha, no mesmo ponto onde há meses surgiram algumas rachaduras. Pelas fendas está se filtrando a água, fato que deixou apreensiva a população da Capital.

O Departamento Nacional de Obras e Saneamento, órgão responsável pela construção, naquela ocasião providenciou os consertos, colocando novas camadas de terra e pedras sobre as fendas e cobrindo-as com uma camada de cimento. Agora, no entanto, surgem perigosas rachaduras, algumas com mais de um metro de comprimento e que podem ser observadas sem dificuldade por quem transita sobre a barragem.

INDEPENDÊNCIA OU MORTE!

(ACRÓSTICO)

Esp. para o "LUD"

HILARIO M. USZACKI

Independência ou morte, diz Pedro,
Nas belas margens do arroio Ipiranga,
Diante da sua milícia, sem medo,
Em objeção as missivas das Côrtes,
Praticamente muito ofensivas.
Entusiasmada a sua comitiva,
Naquela hora tão decisiva,
Desembainhando os sabres, ativa,
Exclama: — Viva país libertado,
Não mais seremos escravizados!
Com retumbante brado, repete:
Independência ou morte, Brasil,
Amada Pátria, mais que outras mil!

Ouviram nos rincões do Ipiranga,
Um retumbante brado de glória!

Muitos milhões de bons brasileiros,
Orando a Deus, em seu dia histórico,
Reunidos junto ao fogu simbólico,
Te saudam, Pátria do coração,
Em tua gloriosa emancipação!

Camaquã, RS. — Setembro de 1960

IPIRANGA

HILARIO M. USZACKI

Esp. para o "LUD"

Nas márgens do Ipiranga legendário,
Em sete de Setembro, dia bem claro,
Do ano de mil oitocentos vinte e dois,
Dom Pedro, num repente de centauro,
Retornando de Santos a São Paulo,
Sentenciou: — Liberdade pros heróis!

O Exército Brasileiro desfilando na Capital do Paraná

Seu brado retumbante, já se expande,
Desde Pará até as plagas do Rio Grande,
Por tôdas Pindorâmicas regiões,
E em tôdas as capitais, de sul a norte,
Seu grito varonil, "Ser livre ou morte",
É o lema benfado de milhões!

Pelo chão brasileiro, sobranceiros,
Os nobres, artesãos e jangadeiros,
Todos de transbordantes corações,
Saudam a liberdade proclamada,
Por verem o Brasil, sua Pátria amada,
Liberta da dureza dos grillhões!

Patrícios deste País Americano,
Em nosas mãos descaçam seus arcanos:
Estrada - A crença Eterna no porvir;
Percurso - Sacrifício, união e trabalho;
Chegada - Culminância do Progresso;
E prêmio - A liberdade do Brasil!

Camaquã, 1.º de Setembro de 1960!

CUBA

● Havana — O chanceler cubano, Raul Roa, falando ao povo sobre a Conferência dos Chanceleres Americanos em Costa Rica, disse, que tal conferência foi obra do imperialismo norte-americano e de seus lacaios latino-americanos. Asseverou, ainda, que a revolução de Cuba deixou de ser americana e tornou-se agora universal.

ESTADO DE ISRAEL

● Tel-Aviv — Durante o julgamento de Eichmann que se dará no fim do mês corrente, uma parede de vidro à prova de bala rodeará o banco de Eichmann a fim de impedir incidentes imprevistos. Outrossim, aparelhos especiais impedirão a presença de armas de fogo, radiografando cuidadosamente todos os diplomatas e jornalistas.

ARGENTINA

● Buenos Aires — Um congresso peronista clandestino efetuou-se nesta cidade. Durante os debates, os delegados criticaram violentamente a política do governo de Frondizi, acusando-o de subordinar os interesses econômicos argentinos aos de sociedades industriais e comerciais estrangeiras.

EQUADOR

● Quito — Assumiu o poder novo presidente do Equador, o sr. José María Velasco Ibarra. Ao prestar o juramento à Constituição do país e às leis da República, afirmou, que a missão de seu governo será o bem estar econômico, sanitário e cultural do povo. Acrescentou também, que o seu governo lutará pela reivindicação dos direitos amazônicos, não reconhecendo mais os atuais limites com o Peru.

ALEMANHA ORIENTAL

● Berlim — O governo de Pankow ordenou o fechamento do setor ocidental de Berlim. Essa medida sujeita toda a pessoa, que queira cruzar a fronteira, a severo controle pessoal. O comando aliado protestou energicamente contra esta decisão arbitrária do governo de Pankow, que visa impedir a vinda de turistas da Alemanha Ocidental.

COLOMBIA

● Bogotá — O governo da Colômbia conseguiu do Banco de Empréstimos norte-americanos a importância de 70 milhões de dólares como empréstimo para realizar

amplo programa de desenvolvimento econômico e social, bem como o equipamento e material destinado à construção de doze estradas em 5 zonas de colonização, permitindo que se instalem 50 mil famílias.

RÚSSIA SOVIÉTICA

● Moscou — O premier soviético, Nikita Kruchev, discursando por ocasião da Exposição Húngara em Moscou, declarou: "Não estou contra Nixon, nem a favor de Kennedy, pois sei que tanto um quanto o outro representam o capitalismo norte-americano e que são servidores dos monopólios. Nixon e Kennedy formam um só par".

POLÓNIA

● Varsóvia — O governo do sr. Gomulka recebeu a nota do governo britânico a respeito das atuais fronteiras ocidentais entre a Polónia e a Alemanha, na qual o governo britânico declara, que "somente a reunificação da Alemanha e a conclusão de um Tratado de Paz com o governo de toda a Alemanha permitirá chegar a uma solução jurídica definitiva sobre as fronteiras germanopolonêsas".

MALÁSIA

● Kuala Lumpur — Por ironia do destino, o rei malaio Hisamuddin Alam, morreu precisamente no dia em que devia ser coroado oficialmente. A coroação foi adiada várias vezes por motivo da enfermidade do rei, que contava 62 anos de idade.

FRANÇA

● Paris — O governo francês chegou ao acordo com o governo de Marrocos em virtude do qual a França irá retirar por etapas tôdas as suas bases militares existentes no território marroquino. Igualmente foi estabelecido, que as tropas francesas retirar-se-iam até março de 1961, enquanto a aviação até março de 1963.

PERÚ

● Lima — A advertência dos Estados Unidos, de que suspenderiam toda ajuda econômica ao país que auxiliasse a Cuba — militar ou economicamente, pro o vivo comentários da imprensa de todo o país, a qual julga estas medidas como justas e acertadas.

UM MARCO COMEMORATIVO DA IMIGRAÇÃO POLONESA
Planeja-se construir em São Marcos, de Caxias do Sul

MARIO GARDELIN

O fato de Caxias do Sul ter sido, em parte, em seu atual território, colonizada por poloneses, em fins do século passado e princípios do presente, não tem tido suficiente divulgação, ou, ao menos, comparável, em volume e intensidade, à que teve a európeia da colonização italiana, tão digna e tão justamente exaltada no mármore e no bronze do Monumento Nacional ao Imigrante, que enfeita e enobrece a entrada vestibular de nossa cidade.

Evidentemente, o fato que motivou esse silêncio, ao menos em nosso município, foi o êxodo praticado pelos poloneses, em busca de terras novas. Das centenas de famílias que habitavam o atual distrito de São Marcos (território colonizado pelos poloneses), permaneceram entre nós meia dúzia, pouco mais ou menos. Desde antes da I Guerra Mundial, os poloneses de São Marcos, em grupos ou individualmente, deixaram o distrito, dirigindo-se para o Paraná, Santa Catarina e Norte do Rio Grande do Sul, buscando novas terras, que melhor se adaptassem a seus cultivos e às suas práticas agrícolas.

Consequentemente, este fato serviu de motivo a que um silêncio mais ou menos contínuo, caísse sobre a imigração polonesa, esquecendo, nosso município, que, no distrito de São Marcos, se estabeleceu o contingente mais numeroso de poloneses, no Brasil.

O acontecimento, entretanto, como observamos, tem sido recordado. Mas não é foi, porquanto, a oretirar-se o polonês, não deixou atrás de si provas palpáveis de seu dramático esforço em prol da terra que habitou. Quando um grupo humano emigra em massa, não somente leva seus habitantes, e seus haveres, como ainda carrega tradições, motivos e inúmeras lembranças que constituiriam, futuramente, devidamente pesquizadas, a delícia do historiador e do sociólogo.

Se é verdade que um tesouro incalculável de atos e fatos desapareceu com o êxodo dos poloneses de São Marcos, não menos certo é que estes poloneses têm contribuído substancialmente para o desenvolvimento daquele distrito e, consequentemente, de nosso município, como ainda, uma vez localizados no Para-

ná e Santa Catarina, ou em partes novas de nosso Estado, tem construído sólidas comunidades, onde seus descendentes vivem em fraternidade com nosso povo.

O êxodo rural de nosso município, foi motivado por razões de ordem econômica. As terras, como dissemos, não se prestavam às culturas planejadas. Daí, infere-se, aliás, que o imenso trabalho e a imensa tentativa de adaptação, constituíram um sacrifício bem maior do que se possa imaginar.

Os velhos moradores do distrito de São Marcos recordam pitorescos aspectos da colonização polonesa, especialmente pelos garbosos cavalos que os poloneses criavam, com um carinho e um orgulho, que bem demonstravam serem eles provenientes de terras de planícies européias. Recordam-se as amplas criações de aves, em acúdes represados nas valadas, tendo um lugar de destaque os bandos de brancos gansos que meditadamente passeavam, muito solenes, pela praça de São Marcos. Por fim, não há ninguém que possa deixar de admirar a extrema dedicação dos polo-

neses, às suas idéias religiosas e o entusiasmo devoto com que festajavam seus santos.

Todos estes fatores, mas, especialmente por tratar-se de mais um capítulo da história de nosso município, fez com que algumas pessoas tenham decidido fazer uma tentativa, no sentido de assinalar, na praça daquela vila, a epopéia da imigração polonesa, entre nós, homenageando, com esse gesto, a todos os poloneses vindos ao Brasil. Erguer-se-ia, assim, um Marco Comemorativo, de singelas dimensões, mas capaz de configurar uma justa homenagem a aquelas famílias que desbravaram aquelas terras. Naturalmente, que não deverá ser um Monumento, porquanto, o imigrante em geral teve o mármore e no bronze a homenagem geral e com sentido nacional. Trata-se de um marco comemorativo, a ser erguido mediante subscrição geral e com a colaboração dos poderes municipais.

Neste sentido, será levado a efeito um movimento de opinião, a fim de fazer sentir à nossa população a oportunidade e a necessidade des-

Rir é o melhor Remédio

PEDIDO ESTRANHO...
Juiz: — Porque quer divorciar-se, madame?
Ela: — Porque meu marido não pára em casa. Sinto-me tão solitária...

ENTRE OS NEGROS DA ÁFRICA
Os chefes entre si: — Vamos declarar guerra a todos os povos. Quando a ONU mandar os seus representantes, nós os comeremos!...

COMPARAÇÕES POPULARES
— Velho como o chão.
— Berra que só porco na faca.
— Pobre que só rato de igreja.
— Grita que só cego que perdeu o cacete
— Teimoso que nem genteira de rancho velho.

sa homenagem. Além do sentido histórico, será o marco em apêço uma realização capaz de elevar o nome de São Marcos que pode, com justa razão, avocar a si o título de berço da imigração polonesa, no Brasil, tomando-se esta palavra em sentido lato.
A homenagem que se deseja prestar aos imigrantes da terra de Kosciuszko, acreditamos nós, há de encontrar, evidentemente, a colaboração e o aplauso de todos os caxienses e riograndenses.